

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Geografie
Studijní program: Tělesná výchova a sport
Studijní obor: Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání
Geografie se zaměřením na vzdělávání
Společný základ se zaměřením na vzdělávání

MOŽNOSTI REGIONÁLNÍHO ROZVOJE OBCE MALÁ SKÁLA THE POSSIBILITIES OF THE REGIONAL DEVELOPMENT OF MALÁ SKÁLA

Bakalářská práce: 13-FP-KGE-008

Autor:
Jan MARYŠKO

Podpis:

.....

Vedoucí práce: RNDr. Tomáš Vágai

Konzultant: Mgr. Bohumír Finke

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
74	0	6	37	37	0

V Liberci dne: 23. 4. 2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Jan Maryško
Osobní číslo: P09000402
Studijní program: B7401 Tělesná výchova a sport
Studijní obory: Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání
Geografie se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: Možnosti regionálního rozvoje obce Malá Skála
Zadávající katedra: Katedra geografie

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle práce:

Na základě studia hospodářského, společenského a prostorového vývoje a jeho srovnání se současnými teoriemi regionálního rozvoje navrhne tato bakalářská práce možné cesty dalšího směřování vývoje příkladové obce Malá Skála s ohledem k jejím rozvojovým potenciálům a v kontextu současného ekonomického vývoje oblasti LK.

- 1) Analýza přírodního a společenského prostředí příkladového území.
- 2) Volba teoretického přístupu RR (Teorie RR, teorie učících se regionů atd.).
- 3) Analýza strategických dokumentů (RR, ÚR, UR ČR, LK, ORP obce).
- 4) Syntéza problematiky, doporučení a závěry.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

1. Lynch, K. (1960): The Image of the City. London, 194 s.
2. Blažek, J. - Uhlíř, D. (2011): Teorie regionálního rozvoje. Praha, 342 s.
3. Hampl, M. (2001): Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. PřF UK, Praha, 328 s.
4. Toušek, V. - Kunc, J. a kol. (2008): Ekonomická a sociální geografie. Plzeň, 416 s.
5. Mackovčin, P. - Sedláček, M. - Kuncová, J. (2002): Chráněná území ČR, svazek III, Liberecko. AoPak. Praha, 331 s.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Tomáš Vágai

Katedra geografie

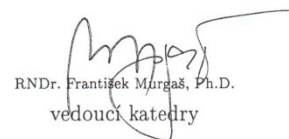
Datum zadání bakalářské práce: 18. října 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: 26. dubna 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

RNDr. František Murgaš, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 14. prosince 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Možnosti regionálního rozvoje obce Malá Skála
Jméno a příjmení autora: Jan Maryško
Osobní číslo: P09000402

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 23. 4. 2013

Na tomto místě bych velice rád poděkoval RNDr. Tomáši Vágaiovi za odborné vedení, za konzultace a také za vstřícnost a ochotu, se kterou zodpovídal mé dotazy. Dále děkuji Mgr. Bohumilu Finkemu za jeho pomoc, cenné rady a odborné připomínky, které mi pomohly při práci na této bakalářské práci.

Poděkování patří také mé rodině za podporu v průběhu zpracování bakalářské práce a po celou dobu bakalářského studia.

Anotace

Řešená odborná bakalářská práce se zabývá možnostmi regionálního rozvoje obce Malá Skála s ohledem k jejím rozvojovým potenciálům a v kontextu současného ekonomického vývoje. První část práce se zabývá analýzou přírodního a společenského prostředí Malé Skály, ve které je shrnut hospodářský, společenský a prostorový vývoj příkladového území. Druhá část práce je pak věnována analýze strategických dokumentů, kde jsou hodnoceny koncepce, které se Malé Skály dotýkají a z nichž obec musí ve svém dalším plánování vycházet. Ve třetí a poslední části je pak vytvořena návrhová strategie, která se zabývá možnostmi rozvoje příkladového území, přičemž tu jsou navrženy cesty dalšího směřování Malé Skály, a to i na konkrétních příkladech. Těmto návrhům ještě předchází SWOT analýza vybraného území, ve které jsou shrnuty silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení Malé Skály.

Klíčová slova: regionální rozvoj, udržitelný rozvoj, ochrana přírody, cestovní ruch, Český ráj

Annotation

The bachelor thesis deals with the possibilities of regional development of Malá Skála in respect with her development potentials and with the context of present economic development. The first part of the thesis deals with the analysis of natural and social environment of Malá Skála, in which economical, social and space development of the presented region are included. The second part of the thesis is dedicated to the analysis of strategic documents, evaluating the relevant conceptions of Malá Skála, which create the base for future strategic planning. The third and final part of the thesis submits the proposal strategy dealing with the opportunities of the region given, and simultaneously presents the options of next determination of Malá Skála offering actual ways of solution. These proposals result from the SWOT analysis of region given, in which the strengths, weaknesses, opportunities and threats of Malá Skála are included.

Keywords: regional development, sustainable development, conservation, tourism, Czech Paradise

Obsah

SEZNAM OBRÁZKŮ.....	9
SEZNAM TABULEK	9
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	11
1 ÚVOD.....	12
2 VYMEZENÍ OBLASTI.....	14
3 HISTORICKO-SPRÁVNÍ CHARAKTERISTIKA	17
3.1 Historický vývoj.....	17
3.2 Územní vývoj	18
4 PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKA	20
4.1 Geologie a geomorfologie.....	20
4.2 Hydrologie.....	23
4.3 Klimatologie.....	25
4.4 Pedologie.....	25
4.5 Chráněná území.....	25
4.5.1 Chráněná krajinná oblast	25
4.5.2 Evropsky významná lokalita.....	26
4.5.3 Národní přírodní památky.....	26
4.5.4 Přírodní rezervace a přírodní památky.....	27
5 OBYVATELSTVO	28
5.1 Vývoj počtu obyvatel.....	28
5.2 Pohyb obyvatel.....	30
5.3 Struktura obyvatelstva.....	30
5.4 Národnost a náboženské vyznání	31
5.5 Vzdělání a ekonomická aktivita	32
5.6 Dojížděka za prací	34

6	HOSPODÁŘSTVÍ	35
6.1	Zemědělství	35
6.2	Průmysl	36
6.3	Doprava	38
7	SLUŽBY	40
7.1	Veřejné služby	40
7.1.1	Školství a zdravotnictví	41
7.1.2	Ubytování a stravování	42
7.2	Komerční služby a veřejný život v obci	43
7.2.1	Rekreace, turistika a sport	43
7.2.2	Památky	44
7.2.3	Kultura	46
7.2.4	Spolky a instituce	47
8	ANALÝZA STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ	49
8.1	Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky	50
8.2	Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020	53
8.3	MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013)	57
9	STRATEGIE ROZVOJE OBCE	61
9.1	SWOT analýza Malé Skály	61
9.2	Hlavní vize	62
9.3	Návrhová strategie	63
10	ZÁVĚR	71
	SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY	72
	STRATEGICKÉ A ROZVOJOVÉ DOKUMENTY	73
	WEBOVÉ ZDROJE	73

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Poloha Malé Skály v rámci Libereckého kraje

Obr. 2: Poloha Malé Skály v rámci okresu Jablonec nad Nisou

Obr. 3: Poloha Malé Skály v rámci ORP Turnov

Obr. 4: Evropský geopark Český ráj

Obr. 5: Prostorové rozložení služeb a památek na Malé Skále

Obr. 6: Mapa obcí MAS Turnovsko

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Části obce a jejich stručná charakteristika

Tab. 2: Územní vývoj a spádovost obce

Tab. 3: Nejvyšší zaznamenané vodní stavy na hlášené stanici v Železném Brodě

Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel v obci Malá Skála v období 1869 až 2001 (územní stav k 1. 1. 2001)

Tab. 5: Vývoj počtu obyvatel v okrese Jablonec nad Nisou v období 1869 – 2001 (územní stav k 1. 1. 2001)

Tab. 6: Vývoj počtu obyvatel v obci Malá Skála, v ORP Turnov a v okrese Jablonec nad Nisou v období 2001 – 2011 (územní stav k 31. 12. 2011)

Tab. 7: Podrobná charakteristika vývoje počtu obyvatel v obci Malá Skála v období 1971 – 2011 (pětileté intervaly)

Tab. 8: Struktura obyvatel Malé Skály za rok 2011

Tab. 9: Věková charakteristika obce Malá Skála

Tab. 10: Struktura obyvatel územních celků, do kterých Malá Skála spadá za rok 2011

Tab. 11: Průměrný věk obyvatel územních celků, do kterých Malá Skála spadá za rok 2011

Tab. 12: Národnostní struktura obce Malá Skála

Tab. 13: Obyvatelstvo Malé Skály podle náboženského vyznání

Tab. 14: Vzdělanostní struktura obce Malá Skála

Tab. 15: Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v obci

Tab. 16: Počty vyjíždějících (údaje k roku 2001)

Tab. 17: Hlavní směry denní vyjížděky a odvětvová příslušnost (údaje k roku 2001)

Tab. 18: Nosné oblasti ekonomické aktivity dle NACE-CZ

Tab. 19: Nejvýznamnější ekonomické subjekty na Malé Skále

Tab. 20: Vývoj dopravního zatížení a obslužnosti silnice II10 (úsek 4-0160)

Tab. 21: Ubytovací zařízení v obci

Tab. 22: Stravovací zařízení v obci

Tab. 23: Spolky a instituce v obci

Tab. 24: Prioritní osa č. 1 - Společnost, člověk a zdraví

Tab. 25: Prioritní osa č. 2 - Ekonomika a inovace

Tab. 26: Prioritní osa č. 3 - Rozvoj území

Tab. 27: Prioritní osa č. 4 - Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Tab. 28: Prioritní osa č. 5 - Stabilní a bezpečná společnost

Tab. 29: Pilíř č. 1 - Ekonomický

Tab. 30: Pilíř č. 2 - Sociální

Tab. 31: Pilíř č. 3 - Environmentální

Tab. 32: Pilíř č. 4 - Správa věcí veřejných

Tab. 33: Prioritní oblast č. 1 - Stabilizace venkovského obyvatelstva

Tab. 34: Prioritní oblast č. 2 - Zachování vzhledu a charakteru venkova

Tab. 35: Prioritní oblast č. 3 - Využití nových technologií k tvorbě pracovních příležitostí na venkově

Tab. 36: Prioritní oblast č. 4 - Krajina a cestovní ruch

Tab. 37: Prioritní oblast č. 5 - Získání a předání zkušeností

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
BN	Benátská noc
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ČSÚ	Český statistický úřad
ČHMÚ	Český hydrometeorologický úřad
MAS	Místní akční skupina
NACE	Klasifikace ekonomických činností
NPP	Národní přírodní památka
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
ORP	Obec s rozšířenou působností
OÚ	Obecní úřad
PP	Přírodní park
PR	Přírodní rezervace
SUR	Strategie udržitelného rozvoje
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu

1 ÚVOD

Oblast Maloskalska patří dlouhodobě mezi významná turistická centra Českého ráje, potažmo celého Libereckého kraje, přičemž Malá Skála patří mezi ty obce, které mají velké předpoklady k tomu, aby zcela využili svoji výhodnou polohu, přírodní a kulturní dědictví. Je nicméně potřeba se hlouběji zamyslet nad cestami a prostředky, jakými lze uvedené představy realizovat.

Autor této bakalářské práce tedy vřele uvítal možnost rozpracovat a analyzovat toto příkladové území, a to zejména s ohledem na skutečnost, že k němu má jistou citovou vazbu a dlouhá léta tu žil. Rád by se tedy alespoň touto formou podílel na vypracování alternativ, které by mohly sloužit samotné obci jako podklad pro další strategický pohled do budoucna a velmi by uvítal, pokud dotyčné složky veřejné správy najdou v této práci vodítka či návrhy pro budoucí udržitelný rozvoj obce. Přestože na Malé Skále autor trvale nežije více než deset let, průběžně život v obci sleduje a snaží se na rozvoj obce nahlížet s jistým odstupem a nadhledem. Má tedy možnost zaujmout konkrétní stanoviska k celé řadě témat coby nestranný pozorovatel, nicméně je též schopen akcentovat pohledy místních obyvatel.

Je nepochybné, že obec Malá Skála zaznamenala po roce 1989 do současné doby nepřehlédnutelný rozvoj a dlouhodobě se jí daří realizovat pozitivní kroky a opatření, a to i v období ekonomické recese a dlouhodobého ekonomického úpadku Pojizeří (postupná likvidace textilního, sklářského a bižuterního průmyslu v průmyslových centrech - Semily, Železný Brod atp.). Zdá se však, že krátkodobá opatření, jež byla využita v uplynulém období, jsou již vyčerpána a obec musí reagovat na tuto předpokládanou situaci vypracováním dlouhodobých strategických koncepcí, nejlépe pak jako součást dlouhodobých koncepcí Libereckého kraje či ORP Turnov, aby bylo možné zajistit udržitelný rozvoj obce a jejího blízkého okolí.

Autor se tedy ve své práci zabývá zevrubnou analýzou života obce s přihlédnutím ke všem zásadním aspektům, které mohou ovlivňovat budoucí vývoj Malé Skály. Za tyto aspekty považuje zejména sociální a ekonomický rozměr, přírodní potenciál, kulturní dědictví a vztah obce ke správě věcí veřejných, a to nejen na Malé Skále, ale zejména pak vztah ke spádovým centrům. Vychází tedy ze dvou základních předpokladů. Tím prvním je postavení Malé Skály jakožto obce s vysokým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a místem umožňující kvalitní společenský rozvoj občanů

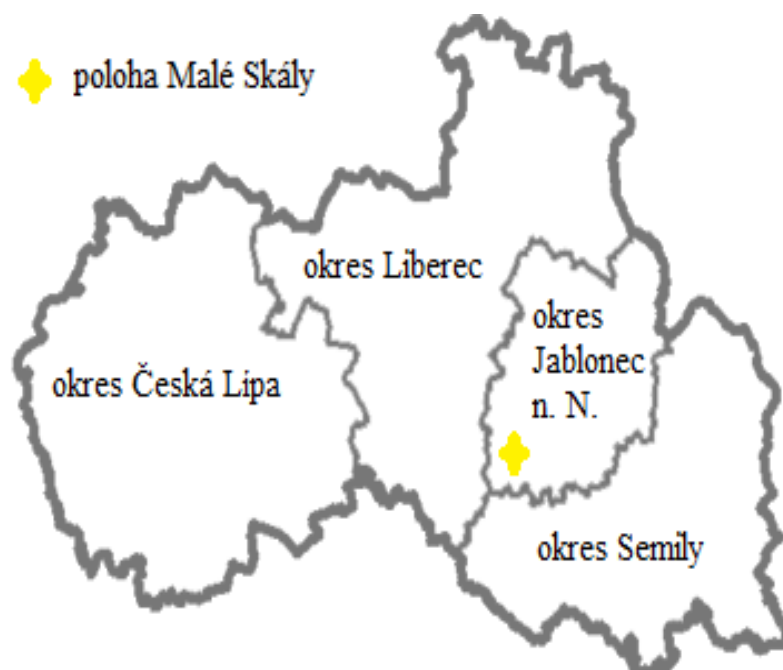
obce. Druhou hypotézu autor založil stejně jako v první variantě na rozvoji cestovního ruchu a dále na rozvoji podnikatelského prostředí. K potvrzení těchto předpokladů a hypotéz ve své práci využije analýzu společenského prostředí obce a strategických dokumentů, které byly vypracovány pro Českou republiku, Liberecký kraj a MAS Turnovsko. Na základě uvedených analýz se pak pokusí formulovat konkrétní východiska a opatření, která by mohla vést k prosperitě obce Malá Skála a jejího blízkého okolí. Autor kombinuje při koncipování bakalářské práce údaje získané z relevantních zdrojů státní správy (strategie, statistika, OÚ) s výpovědí místních obyvatel, s daty pořízených z terénních prací, vlastních zkušeností a studiem odborných pramenů.

2 VYMEZENÍ OBLASTI

V polovině vzdálenosti mezi městy Turnov a Železný Brod leží v údolí řeky Jizery obec Malá Skála, která vznikla teprve roku 1953 sloučením deseti obcí roztroušených podél řeky. Mezi ně patřily Bobov, Křížky, Labe, Malá Skála, Mukařov, Sněhov, Vranové 1. díl, Vranové 2. díl, Záborčí a Želce. Malá Skála se nachází v Libereckém kraji a patří do regionu soudržnosti NUTS 2 Severovýchod. Je jednou z 37 obcí spadající pod správní obvod s rozšířenou působností Turnov a dále jednou z 34 obcí okresu Jablonec nad Nisou. Celková rozloha obce činí 10,01 km². Počet obyvatel byl k 31. 12. 2011 1133, z toho bylo 556 mužů a 577 žen.

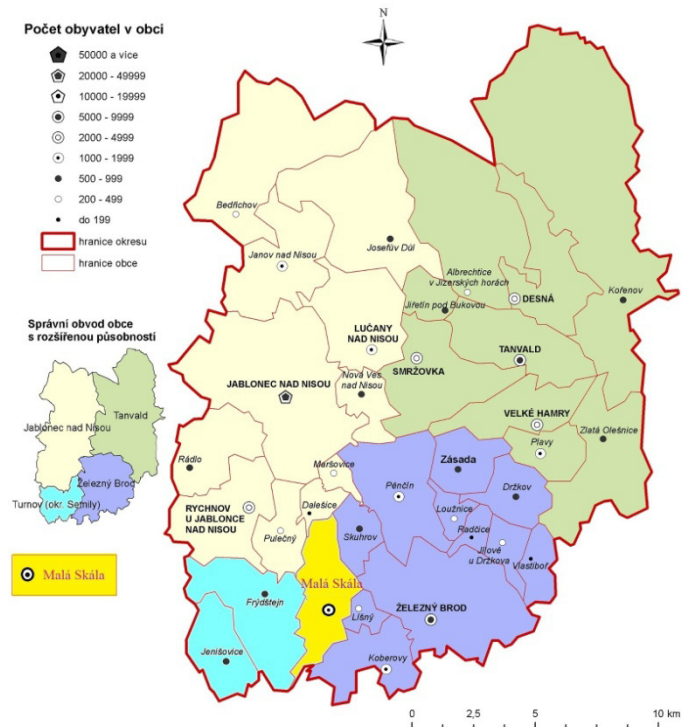
Krajina je venkovské typu, mírně zvlněná a dosahuje průměrné nadmořské výšky. Nejvyšším místem je část obce Bobov ve výšce 616 m. n. m. a nejnižší položeným místem je údolí řeky Jizery ve výšce 258 m. n. m.

Obec je složená ze 4 katastrálních území (Vranové I, Vranové II, Sněhov a Mukařov) a dělí se na 10 částí - Malá Skála, Vranové 1. díl, Vranové 2. díl, Křížky, Záborčí, Sněhov, Bobov, Labe, Mukařov a Želeč (viz tab. 1).

Obr. 1: Poloha Malé Skály v rámci Libereckého kraje

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Obr. 2: Poloha Malé Skály v rámci okresu Jablonec nad Nisou

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Obr. č. 3: Poloha Malé Skály v rámci ORP Turnov

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Tab. 1: Části obce a jejich stručná charakteristika

Katastrální území	Rozloha	Část obce	První zmínka	Počet obyvatel (2001)	Počet adres (2009)
Vranové I	1,08 km ²	Vranové	1382	377	204
Vranové II	1,77 km ²	Vranové	1382	185	79
		Křížky	1543	36	23
		Záborčí	1786	37	58
Mukařov	2,77 km ²	Mukařov	1543	146	139
		Želeč	1571	2	19
Sněhov	4,39 km ²	Sněhov	1382	139	74
		Bobov	1543	16	31
		Labe	1615	67	45
		Malá	1422	70	30

Zdroj: ČSÚ: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 (s. 434-435). Vlastní zpracování.

3 HISTORICKO-SPRÁVNÍ CHARAKTERISTIKA

3.1 Historický vývoj

První zmínky o Malé Skále pocházejí již z roku 1422, avšak její jižní část vznikla jako samostatná ves Vranové¹ již koncem 14. století, kdy spolu s okolními osadami náležely k dominikánskému klášteru v Turnově. V té době měli všechny lesy, louky, pole a skály v držení Valdštejnové ze štěpanické větve a od roku 1538 Vartemberkové, kteří zde vládli až do roku 1615. Krátce před bitvou na Bílé hoře se „maloskalského“ panství ujal rod Smiřických, ale pro sympatie ke stavovskému povstání byl jejich majetek po roce 1620 zkonfiskován a připadl frýdlantskému vévodovi a vojevůdci Albrechtovi z Valdštejna, který v roce 1628 udělil Malou Skálu v léno císařskému plukovníkovi Mikuláši Desfoursovi. Po smrti Albrechta připadla Malá Skála společně se Semilami a Hrubým Rohozcem Mikuláši Desfoursovi ve svobodné dědictví. Rod zde potom vládl dalších 175 let, během nichž byl na severní straně nádvoří vystavěn lovecký zámček a barokní zámek.

V roce 1802 koupil zdejší panství mikulášovický textilní průmyslník František Zachariáš Römisch, který celé okolí proměnil v jedinečný přírodní park a na troskách starého hradu vybudoval památník všem hrdinům, Pantheon. V roce 1817 byla díky jeho přispění zřízena místní obecná škola a po jeho smrti prodali dědicové Malou Skálu obchodnímu domu Oppenheimer v Lipsku. Jeho vlastník, Ludvík Oppenheimer, opravil zámek v secesním duchu, přičemž roku 1869 postavili kapli sv. Vavřince a roku 1879 malou kapli ve Vranovém.

Konec 19. století byl pak na Malé Skále ve znamení zakládání spolků. Vznikl Sbor dobrovolných hasičů (1885), Tělocvičná jednota Sokol (1894) a k tomu se začala rozvíjet turistika v okolí. Na rozkvětu obce, k němuž významnou měrou přispělo vlakové spojení s okolním světem, nic nezměnil ani příchod nového majitele, vídeňského politika a podnikatele dr. Wilhelma Medingera, který koupil zdejší panství v roce 1903. Od roku 1922 je na Malé Skále v provozu budova pošty a o dalších deset let později byla vybudována sokolovna, která v době druhé světové války fungovala i jako škola. Nedlouho po ní se společným úsilím podařilo vybudovat v roce 1957

¹ poprvé se název Vranové objevuje roku 1382

moderní základní školu, kterou v roce 1979 doplnila škola mateřská (Maryško, 2013, údaje doplněny z Kroniky Malá Skála).

3.2 Územní vývoj

Územní vývoj Malé Skály byl velmi zajímavý (viz tab. 2). Malá Skála byla ještě v roce 1850 pouhou osadou obce Sněhov v okrese Železný Brod. V letech 1869–1930 byla sice stále osadou obce Sněhov, nicméně již nespádala pod železnobrodský okres, ale pod okres Semily. Moderní historie Malé Skály se pak začíná psát až v padesátých letech 20. století, když se v roce 1953 spojily tři samostatné katastrální obce, z nichž každá měla už svou dlouhodobou historii. Jednalo se o obec Vranové I, ležící na levém břehu řeky Jizery, která od vzniku katastrálních obcí v roce 1864 patřila do katastrální obce Loučky a ještě před tím pod Michovku. V roce 1921 se tato obec osamostatnila a stala se tak samostatnou obcí s názvem Vranové I spadající pod okres Semily. Dále o obec Vranové II, ležící na pravém břehu řeky Jizery, která patřila pod katastrální obec Borek a před tím pod rychtu Boreckou. V roce 1927 se tato obec společně s osadami Křížky a Záborčí osamostatnila a stala se tak samostatnou katastrální obcí Vranové II v okrese Turnov. A v neposlední řadě o obec Sněhov, která byla katastrální obcí již od roku 1864 a před tím patřila pod rychtu Labskou. Patřila pod ní i panství Malá Skála a osady Labe, Bobov, Mukařov, Želeč i část Líšného na pravém břehu řeky Jizery. Jednalo se o domy u silnice, kterým se říkalo Rašínov. Pozemek pro jejich výstavbu byl po 1. světové válce zabrán velkostatku a tedy celému panství. V roce 1953 se pak tyto tři obce spojily v katastrální obec s názvem Malá Skála, patřící pod okres Turnov. Obě obce, Vranové a Sněhov, se pak staly jen dalšími osadami. Rozhodnutí pojmenovat obec po osadě Malá Skála bylo jednoduché, neboť majitel tehdejšího panství Ludvík Oppenheimer rozhodl v roce 1859, aby železniční zastávka na trase Liberec - Pardubice dostala jméno Malá Skála. A toto jméno dostal i nově vzniklý poštovní úřad. Za sto let se díky železniční zastávce a rozvíjejícímu se cestovnímu ruchu stal název Malá Skála velmi populárním. Během let 1960–2002 pak spadala Malá Skála pod okres Jablonec nad Nisou a od roku 2003 je obec ve správním obvodu pověřeného obecního úřadu a obce s rozšířenou působností Turnov (Maryško, 2013, doplněno údaji z ČSÚ, 2003, a z Kroniky Malá Skála).

Tab. 2: Územní vývoj a spádovost obce

rok	1850	1869	1921	1950	1961	2005
ORP	-	-	-	-	-	Turnov
okres	Železný Brod	Semily	Semily	Turnov	Jablonec n. N.	Jablonec n. N.
kraj	Jičínský	-	-	Liberecký	Severočeský	Liberecký

Zdroj: ČSU: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850 – 2001 (s. 51). Vlastní zpracování.

4 PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKA

4.1 Geologie a geomorfologie

Geologie Malé Skály je nesmírně zajímavá, důsledkem čehož je obec a její blízké okolí začleněno do Geoparku Český ráj², přičemž celé toto geologické dědictví zaobírá více jak 700 km² (Geopark Český ráj online 2013). Samotné geologické podloží obce Malé Skály a jejího blízkého okolí je pak velice pestré, neboť důkazy geologické činnosti zde zanechala téměř všechna geologicky významná období. Pro vznik skal a skalních oblastí, které jsou pro Malou Skálu typické, byla důležitá doba druhohor, kdy se usazovaly pískovce a doba třetihor, během které došlo k alpínskému vrásnění, a tedy podpovrchovému výlevu čediče a základního formování zdejších skalních oblastí a objektů. Významné Suché skály a Pantheon jsou pak nejvíce tvořeny vrstvami staršího cenomanského pískovce. Ty byly zvednuty do kolmého směru lužicko-srbským vrásněním. Nynější vzhled pak skalní oblasti dostaly ve čtvrtohorách, kdy v dobách ledových a meziledových došlo k intenzivní erozi, zaoblování vrcholů a vzniku voštin, se kterými jsou pískovce typicky spjaté. Nelze opomenout vliv řeky Jizery, která se na geologické a geomorfologické charakteristice a na rázu krajiny Malé Skály velice významně podílí. Záslouhou řeky Jizery vzniklo a stále vzniká mezi význačnými skalními oblastmi Zbiroh a Drábovna rozmanité údolí (Kühn, 2006, s. 4-19).

Obr. 4: Evropský geopark Český ráj

Zdroj: Geopark Český ráj. Sdružení Český ráj 2006. Vlastní zpracování.

² jedná se o první geopark v Čechách, který vznikl v roce 2005 a v témže roce se stal součástí evropské a globální sítě geoparků UNESCO

Přírodní park Maloskalsko

Vzhledem k pozoruhodné geologické charakteristice Malé Skály je pak důležitá přítomnost PP Maloskalsko, jakožto maloplošného chráněného území³. Tento park byl vyhlášen již v roce 1997 jako výsledek dlouhodobé marné snahy o rozšíření CHKO Český ráj na území obcí Malé Skály, Frýdštejna, Líšného, Koberov a města Železného Brodu. Od roku 2002 je pak Maloskalsko společně s Kozákovskem a Prachovskými skalami součástí CHKO Český ráj. Z geologického hlediska je oblast Maloskalska zajímavá především svými světle žlutými pískovci, jejichž vznik spadá do období druhohor. Na dně mělkého křídového moře, které zaplavilo českou pánev, se usazovaly naplavené horniny a z usazených částic se vytvořily vrstvy pískovců, jíly, slínovce a opuky. Tady byl počátek skalních měst Českého ráje - Hruboskalska, Klokočských skal, Chléviště, Kalicha a Drábovny. Po ústupu moře zde zůstala rovina, Česká tabule, která byla během alpínského vrásnění horotvornými silami rozlámána a na některých místech vyzdvižena. Vlna vulkanické činnosti v období třetihor, kdy vystoupila na povrch roztavená čedičová láva, dala vzniknout vyvěřelým sukům v okolí - Troskám, Vyskeři, Mužskému, Sokolu a Frýdštejnu. Sopečné pásmo táhnoucí se jihovýchodním směrem od Kopaniny až ke Kozákovu má původ v prvohorách. Uvnitř mandlovcových dutin se nacházejí polodrahokamy acháty, jaspisy, ametysty a olivíny. Mohutné větrné a vodní eroze ve čtvrtohorách pokračovaly v modelování údolí a pískovcových měst až do současnosti. Příkladem je ledovcový mlýn v trhlíně jižní stěny Vranovského hřebene. Jedná se o provětralé, koncentricky uspořádané vrstvičky v pískovci, vykroužené vířícími balvany v soutěsce vodopádu Jizery v pleistocénu (Mackovčín, Sedláček, Kuncová, 2002, s. 125).

Typický ráz krajiny na Malé Skále pak dokresluje řeka Jizera, která tvoří osu celého regionu. Od Železného Brodu po Turnov meandruje v hluboké říční nivě, která protíná druhou osu Pojizeří - Ještědsko-Kozákovský hřbet. Na tyto partie se vážou nejcennější lokality, jejichž některé součásti se již v minulosti staly samostatnými chráněnými oblastmi. Území přírodního parku se člení podle vlastností reliéfu do sedmi krajinných celků: Drábovna a Frýdštejnsko, Zbirohy a Sokol, Vranovský a Koberovský hřbet, Vrátsko a Líšný, Sněhovsko, Těpeřsko a Údolí Jizery (Mackovčín, Sedláček, Kuncová, 2002, s. 125).

³ není to však zvláště, ale pouze obecně chráněné území, proto se tomuto přírodnímu parku v kapitole 3.5 (Chráněná území) autor nevěnuje

Suché skály

Na levém břehu Jizery mezi obcemi Malá Skála, Líšný a Vráť se tyčí národní přírodní památka Suché skály, někdy též nazývaná jako Kantorovy varhany nebo Maloskalské Dolomity. Geologicky jde o pevné spodnokřídové cenomanské pískovce, jejichž charakteristicky rozeklaný, velmi úzký hřeben, jenž připomíná vysokohorské štíty, je jedinečným dokladem lužického zlomu, při němž byly zemské desky tektonicky rozlámány a vztyčeny do svislé polohy. Tato geomorfologie je u nás zcela ojedinělá. Od ostatních skalních masívů se Suché skály odlišují mimořádnou tvrdostí, a jsou proto vyhledávaným horolezeckým terénem. K nejatraktivnějším patří Hlavní věž, Jižní spára nebo Samotář, dohromady nazývané jako sloní hřbety. Horolezci i turisté mohou využívat upravených cest a dřevěných nástupů (Kühn, 2006, s. 100).

Klokočské skály

Přírodní rezervace Klokočské skály se rozkládá asi 5 km jižně od Malé Skály a 4 km na západ od Kozákova. Geologicky jsou tvořeny svrchnokřídovými coniakovými pískovci o mocnosti až 60 m, které byly vyzdviženy do Klokočské kuesty, plošiny ukloněné směrem k jihozápadu a zakončené na severovýchodě strmým skalním čelem nad obcí Klokočí. Téměř souvislá stěna je asi 1600 m dlouhá a odděluje se z ní izolované skalní věže, kterým se říká sloní hřbety. Plošina s četnými pseudokrasovými závrti a zbytky reliktního boru je členěna zářezy erozních údolí. Nejrozsáhlejší podzemní prostorou oblasti je jeskyně Postojná - Amerika v Zeleném dole, největší pseudokrasová jeskyně v Českém ráji o rozměrech 16 x 18 m, která byla osídlena již lidem lužické kultury (Modrý, Sýkorová, 2004, s. 95).

Bučiny u Rakous

Přírodní rezervace Bučiny u Rakous leží při levém břehu Jizery mezi obcí Rakousy a Betlémským mlýnem a je od Malé Skály vzdálená 2 km. V hluboce zaříznutém údolí, bývalém nárazovém břehu meandru, jsou odkryta souvrství vápnitých pískovců až slínovců, které vytvářejí podklad pro pískovce kvádrové, které jsou tolik typické pro Český ráj. Rezervace je situována na strmém svahu, přecházejícím místy až ve svislý skalní stupeň - skalní defilé. Zachovaly se zde polopřirozené lesy typu květnatých vápnomilných bučin a suťových lesů stáří 80 - 115 let. Rostlinná společenstva zahrnují řadu vzácných, ohrožených a chráněných druhů. Na protějším

kopci u obce Bukovina se nachází další rezervace Na hranicích (Modrý, Sýkorová, 2006, s. 94).

Bartošova pec

Přírodní památka Ondříkovický pseudokrasový systém je nejvýznamnějším výtvozem tohoto druhu v České republice. Nachází se v údolí Vazoveckého potoka u obce Ondříkovice a od Malé Skály je vzdálena necelé 2 km. Na rozdíl od pravých krasových jevů, k nimž dochází na vápencovém podloží, Ondříkovický pseudokrasový systém tvoří labyrint vzájemně propojených ponorů, propadání a vyvěraček, které vznikly rozšiřováním puklin ve slínovcích při saxonském vrásnění. Povrchová voda, která na náhorních plošinách u Roudného a Ondříkovic proniká do podzemí, rozpouští vápnitou složku horniny a na příhodných místech opět vytéká ve formě pramenů. Největší z celého komplexu je 25 m dlouhá jeskyně Bartošova pec budovaná turonskými opukami. Vyvěrá zde Ondříkovické propadání (Kühn, 2006, s. 20).

4.2 Hydrologie

Nejvýznamnějším vodním tokem, který protéká územím Malé Skály je jednoznačně řeka Jizera. Ta pramení jihovýchodně od Smrku v Jizerských horách a zprvu protéká územím CHKO Jizerské hory, dále po hranici Krkonošského národního parku, poté Jilemnickým a Železnobrodským Podkrkonoším, níže přetíná Ještědsko-kozákovský hřbet a u Turnova vstupuje do otevřeného rovinného terénu, který tok doprovází v celé délce mimo území Libereckého kraje. Plocha jejího povodí je 791,8 km² a délka jejího toku je 163,9 km (Povodňový portál Libereckého kraje online 2013).

Na Malé Skále není hlásný profil, ten je však v Železném Brodě, kde se nachází stanice kategorie A. Údaje na této měřicí stanici ukazují hodnoty průměrného ročního průtoku v profilu na 16,6 m³s⁻¹ a hloubku 140 cm, v době povodní ovšem tyto hodnoty stoupají několikanásobně a Malá Skála je označována jako jedno z kritických míst (viz tab. 3). Výskyt povodňových průtoků během roku je totiž také jedním z charakteristických znaků řeky Jizery v oblasti. Zpravidla to bývá z jarního tání sněhu a v průběhu roku jsou povodně způsobeny vysokými srážkami v horských oblastech. V létě ovšem často dochází i k situaci opačné, kdy roční průtok kvůli suchu a tedy výraznějšímu odběru vody z řeky klesá, přičemž nejmenší průtok se pohybuje okolo 3 m³s⁻¹. Aby se zabránilo případnému ohrožení, je potřeba důsledně dodržovat

environmentální bezpečnost řeky. Tím se myslí každoroční údržba koryta, zejména pod jezy a v místech, kde hrozí vylití řeky z koryta; dále zpevňování břehů v těchto místech; stavební závěra v ohrožených místech a regulace průtoku na vodních nádržích Souši a Josefově dole. Samozřejmostí je pak přítomnost povodňové komise v obci (Maryško, 2013, číselné údaje doplněny z ČHMÚ).

Tok Jizery je na průtoku krajem většinou přirozený a bez rozsáhlejších regulací. Až k Turnovu se střídají úseky s poměrně výrazným spádem a kamenitým řečištěm s klidnějšími úseky, místy umělého charakteru (jezy) a břehy jsou obvykle srázné až skalnaté. Taková charakteristika sedí i pro tok na Malé Skále s výjimkou místa nad jezem, kde byl vybudován. Na Malé Skále má Jizera několik pravobřežních přítoků, např. Vranský, Vazovecký, Frýdštejnský a Labský potok. Z levobřežních to jsou pak jednak bezejmenný potok pramenící pod Michovkou a další bezejmenný potok pramenící pod Loučkami a ústící do Jizery v osadě Betlém (Maryško, 2013).

V nedávné minulosti platila Jizera za jeden z našich nejčistějších toků, v současnosti je ale již vedena ve III. třídě. Je to především z toho důvodu, že je vodohospodářsky a vodácky velice využívaná a tím tedy i významná. Vodácky je využívaný úsek na Maloskalsku: Podspálov – Malá Skála a Malá Skála - ústí.

Okolí Malé Skály není na vodní plochy bohaté, ovšem najdeme zde Myslivecký rybník (0,03 ha), Kulaták (0,24 ha) a Člunek (0,1 ha), který kromě zásobování vody pro HZS slouží jako rybník chovný (Vodní plochy a rybářství v Libereckém kraji online 2013).

Tab. 3: Nejvyšší zaznamenané vodní stavy na hlásné stanici v Železném Brodě

datum	14.8. 1948	8.12. 1974	9.8. 1978	12.3. 1981	13.8. 2002
výška (cm)	430	412	534	410	457
průtok (m³s⁻¹)	414	398	636	393	433

Zdroj: ČHMÚ: Evidenční list hlásného profilu č. 71 řeky Jizery. Vlastní zpracování.

4.3 Klimatologie

Z hlediska klimatického leží Česká republika v mírné oblasti, a protože je klima tématem pro velké území, tak tam spadá i oblast Malé Skály a jejího okolí. Pro klima mírné oblasti je typická velká proměnlivost počasí a pravidelné střídání ročních období. Pro přesnější zařazení využijeme klasifikaci klimatických oblastí dle E. Quitta (nejvhodnější klasifikace), která oblast Malé Skály řadí k mírně teplé oblasti. Dle Koppena je řazena ke klimatu mírně teplému s rovnoměrným rozložením srážek během roku a dle B. P. Alisova pak ke klimatu mírných šířek. Všechny tři typy zasahují do téměř stejných oblastí a proto je i jejich charakteristika taktéž téměř totožná. Vyznačují se mírně vlhkým a mírně teplým létem a vcelku i mírnou zimou. Průměrná roční teplota se vyskytuje v rozmezí 7 až 8 °C. V červenci a srpnu, tedy během hlavní turistické sezóny se průměrné měsíční teploty vzduchu pohybují okolo 17 až 18 °C (červenec) a 16 až 17 °C (srpen), v lednu pak mezi -1 až -2 °C. Ročně zde spadne 600-800 mm srážek, průměrný roční úhrn doby trvání slunečního svitu je 1400 až 1500 hodin a počet letních dnů dosahuje 20 až 40.

4.4 Pedologie

Na drtivé většině území Malé Skály převládá výskyt kambizemí, které patří k hnědým půdám a jejich rozšíření je vázáno na svahy, vrcholy a hřbety v nadmořských výškách 450-800 m. n. m. Jsou nejrozšířenějším půdním typem v České republice a jejich matečným substrátem jsou všechny horniny skalního podkladu. Pod obvykle mělkým humusovým horizontem leží hnědá až rezivohnědá část, ve které probíhá intenzivní vnitropůdní zvětrávání. Pro okolí řeky Jizery je pak charakteristická fluvizem modální. Tyto fluvizemě řadíme mezi nivní půdy a ty vyplňují plochá dna říčních údolí, jejich půdotvorným substrátem jsou pak výhradně nivní uloženiny. Pod nevýrazným humusovým horizontem pak často leží matečný substrát, tvořený naplaveným materiálem. Barva profilu je pak obvykle hnědá nebo šedohnědá (Tomášek, 2007).

4.5 Chráněná území

4.5.1 Chráněná krajinná oblast

Vzhledem k tomu, že většina našich přírodních atraktivit je chráněna nějakým stupněm ochrany, lze Malou Skálu a její blízké okolí zařadit do několika zvláště

chráněných území. Tou největší, do které ji můžeme zařadit je bezpochyby CHKO Český ráj, což je velkoplošně zvláště chráněné území. V České republice je vyhlášeno hned 25 takto chráněných oblastí a jednou z nich je právě CHKO Český ráj. Vznikla jako vůbec první chráněná krajinná oblast na našem území a to již v roce 1955, dnes je pak součástí již dříve zmíněného Geoparku Český ráj v rámci evropské sítě geoparků UNESCO (Mackovčín, Sedláček, Kuncová, 2002, s. 196).

CHKO Český ráj je rozdělena do 4 zón, které jsou rozřazeny dle stupně ochrany přírody a krajiny. Nejcennější ekosystémy nalezneme v 1. a 2. zóně, přičemž první zóna je nejprísněji chráněná a zabírá 12% plochy CHKO Český ráj. Celkem je v tomto CHKO chráněno 82 druhů živočichů a 47 druhů rostlin zákonem. Druhovou pestrost organismů obohacují horské i teplomilné druhy. Důvodem ochrany je zachování dosud málo narušené romantické krajiny kvádrových pískovců se skalními městy a kaňony, čedičovými vrchy a středověkými hrady. Základním přírodním systémem oblasti je pískovcový fenomén, který podstatně ovlivňuje faunu a flóru (Mackovčín, Sedláček, Kuncová, 2002, s. 196).

4.5.2 Evropsky významná lokalita

V okolí Malé Skály můžeme nalézt i další zvláště chráněné území, např. evropsky významnou lokalitu Průlom Jizery u Rakous, která spadá pod NATURU 2000. To je již lokalita, která se řadí mezi maloplošná zvláště chráněná území (Mackovčín, Sedláček, Kuncová, 2002, s. 63-66).

4.5.3 Národní přírodní památky

Nelze opomenout ani národní přírodní památky, které se zabývají přírodními útvary menší rozlohy, nalezišti nerostů nebo domovem vzácných či ohrožených druhů fauny či flóry. Toto plní NPP Suché skály, jež tvoří význačný pískovcový ostrý hřeben se smíšenými lesními porosty. Suché skály jsou nápadně rozeklaným skalním hřebenem, který vznikl zvětráváním a odnosem cenomanských pískovcových vrstev kolmo vztyčených podél lužického zlomu. Okrajově do oblasti blízké Malé Skály zasahuje třeba i NPP Kozákov (Modrý, Sýkorová, 2004, s. 96).

4.5.4 Přírodní rezervace a přírodní památky

Další důležité maloplošné chráněné území jsou v oblasti okolí Malé Skály přírodní rezervace a přírodní památky. Tato území už nejsou tak pečlivě chráněná, jsou ovšem pro lokalitu Malé Skály a jejího okolí neméně významná. Přírodní rezervace tu najdeme hned tři: PR Klokočské Skály (již dříve popsány v kapitole 3.1), která se pyšní mimořádně rozsáhlým souvislým skalním útvarem křídového původu, zbytkem reliktního boru a výskytem žebrovice různolisté; dále PR Na hranicích, jež se vyznačuje typickou svahovou bučinou se smrkem, jedlí a s výskytem přesličky obrovské; a PR Bučiny u Rakous (také již dříve popsány v kapitole 3.1), kterou charakterizuje lesní společenstvo polopřirozeného charakteru s převahou buku ve stáří až 115 let, který roste na slinitém pískovci. PR Bučiny u Rakous jsou navíc k tomu významným prvkem ekologické stability krajiny – funkčním biocentrem regionálního významu v trase nadregionálního biokoridoru v údolí řeky Jizery (Modrý, Sýkorová, 2004, s. 94-95).

Posledním významným maloplošným zvláště chráněným územím jsou přírodní památky. Ty bývají nalezištěm vzácných nerostů nebo ohrožených druhů a mohl je formovat svojí činností vedle přírody i člověk. V okolí Malé Skály najdeme dvě takováto území: PP Ondříkovický pseudokrasový systém, která je součástí již dříve charakterizované Bartošovy pece; a PP Na Vápenici u obce Koberov, která se vyznačuje významnými porosty vápnomilných a květnatých bučin na vápenatém podkladu a je jediným domovem kriticky ohrožené kapradiny hrálovité v oblasti Českého ráje (Modrý, Sýkorová, 2004, s. 92).

5 OBYVATELSTVO

5.1 Vývoj počtu obyvatel

Vývoj počtu obyvatel se od roku 1869 až do padesátých let 20. století ve sledovaném území výrazně nelišil. Dá se říct, že koncem 19. a začátkem 20. století počet obyvatel na Malé Skále rychle vzrůstal a to nejen díky rozvoji sklářského a textilního průmyslu v oblasti, ale také díky rozvoji dopravy a napojení na železniční síť (směr Tanvald). K mírnému poklesu obyvatel pak došlo po první světové válce, ale ve třicátých letech počet obyvatel, nehledě na hospodářskou recesi ve světě, opět rapidně vzrostl. K výraznému úbytku obyvatel poté došlo během a především po druhé světové válce, kdy se zdejší oblasti dotkl poválečný odsun německého obyvatelstva. Od 50. let pak dochází na Malé Skále k mírnému poklesu obyvatel. To pokračuje i v 60. a 70. letech. V roce 1981 se počet obyvatel v obci sice rapidně zvýšil, došlo ale pouze k administrativnímu připojení Mukařova a Líšného k Malé Skále a tedy k logickému zařazení obyvatel těchto obcí právě k ní. Počet obyvatel se díky tomu tedy opticky navýšil, ovšem v dalším poklesu to nezabránilo. K výraznému snížení pak dále došlo v roce 1991, kdy se od Malé Skály zpětně odpojila obec Líšný a sestupná tendence počtu obyvatel v devadesátých letech nadále pokračovala (viz tab. 4).

Tabulka 4: Vývoj počtu obyvatel v obci Malá Skála v období 1869 až 2001 (územní stav k 1. 1. 2001)

Obec (osada)	Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1990	2001
Malá Skála		1 788	1 795	1 853	1 929	1 975	1 781	1 973	1 515	1 392	1 241	1 139	1 027	1 095
Bazický index *		100,0	100,4	103,6	107,9	110,5	99,6	110,3	84,7	77,9	69,4	63,7	57,4	61,2
Řetězový index **		100,0	100,4	103,2	104,1	102,4	90,2	110,8	76,8	91,9	89,2	91,8	90,2	106,6
Bobov		123	136	128	113	105	95	103	62	47	32	26	18	16
Křížky		69	66	55	72	79	64	68	56	51	42	41	35	36
Labe		156	145	168	154	137	124	133	104	120	123	80	64	67
Malá Skála		103	140	145	151	160	131	123	69	91	70	60	45	70
Mukařov		452	419	422	465	473	442	527	325	286	218	179	134	146
Sněhov		290	267	283	281	277	248	238	238	147	160	168	138	139
Vranové I.		203	239	254	287	333	314	387	346	397	374	357	368	377
Vranové II.		107	88	83	106	126	129	159	196	129	129	166	179	185
Záborčí		163	149	155	158	162	138	157	85	86	68	48	38	37
Želeč		122	146	160	142	123	96	78	34	38	25	14	8	2

* bazický index se počítá jako podíl počtu obyvatel ve sledovaném roce a počtu obyvatel v roce 1869, poté vynásobený 100 a udává stav počtu obyvatel v % oproti roku 1869

** řetězový index je podíl počtu obyvatel ve sledovaném roce a počtu obyvatel v předchozím sledovaném roce vynásobený 100 a udává stav počtu obyvatel v % oproti předcházejícímu sledovanému roku

Zdroj: ČSÚ: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 (s. 434-435). Vlastní výpočty a zpracování.

Přibližně od roku 2003, kdy se Malá Skála připojila k ORP Turnov, pak ale dochází k mírnému nárůstu počtu obyvatel, stejně jako v celém ORP Turnov (viz tab. 6). V porovnání s okresem Jablonec nad Nisou je to pak také velmi podobné (viz tab. 5), zde k navýšení počtu obyvatel během poslední dekády došlo také, ovšem ne tak plynule jako na Malé Skále a v ORP Turnov. Zůstává tedy otázkou, jak se vývoje počtu obyvatel dále dotkne „konec“ sklářského a bižuterního průmyslu v oblasti, „díky“ kterému dojde k dalšímu úbytku pracovních příležitostí a s tím spojenému poklesu životní úrovně. Je také vysoce pravděpodobné, že bude pokračovat současný trend stárnutí populace.

Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel v okrese Jablonec nad Nisou v období 1869 – 2001 (územní stav k 1. 1. 2001)

rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921
okres Jablonec nad Nisou	78 183	85 808	99 952	114 625	131 012	115 185
Bazický index *	100,0	109,8	127,8	146,6	167,6	147,3
Řetězový index **	100,0	109,8	116,5	114,7	114,3	87,9
rok	1950	1961	1970	1980	1990	2001
okres Jablonec nad Nisou	82 144	83 683	81 931	87 803	88 118	88 154
Bazický index *	105,1	107,0	104,8	112,3	112,7	112,8
Řetězový index **	61,6	101,9	97,9	107,2	100,4	100,0

* bazický index se počítá jako podíl počtu obyvatel ve sledovaném roce a počtu obyvatel v roce 1869, poté vynásobený 100 a udává stav počtu obyvatel v % oproti roku 1869

** řetězový index je podíl počtu obyvatel ve sledovaném roce a počtu obyvatel v předchozím sledovaném roce vynásobený 100 a udává stav počtu obyvatel v % oproti předcházejícímu sledovanému roku

Zdroj: ČSÚ: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 (s. 432-433). Vlastní výpočty a zpracování.

Tab. 6: Vývoj počtu obyvatel v obci Malá Skála, v ORP Turnov a v okrese Jablonec nad Nisou v období 2001 – 2011 (územní stav k 31. 12. 2011)

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Malá Skála	1 076	1 061	1 053	1 067	1 079	1 070	1 077	1 086	1 100	1 131	1 142
Bazický index *	100,0	98,6	97,9	99,2	100,3	99,4	100,1	100,9	102,2	105,1	106,1
Řetězový index **	100,0	98,6	99,2	101,3	101,1	99,2	100,7	100,8	101,3	102,8	101,0
ORP Turnov	30 853	30 971	31 113	31 138	31 333	31 525	31 718	31 859	32 064	32 271	32 544
Bazický index *	100,0	100,4	100,8	100,9	101,6	102,2	102,8	103,3	103,9	104,6	105,5
Řetězový index **	100,0	100,4	100,5	100,1	100,6	100,6	100,6	100,4	100,6	100,6	100,8
okres Jablonec n. N.	87 934	88 068	88 054	87 934	88 387	88 783	89 450	90 076	90 390	90 569	89 906
Bazický index *	100,0	100,2	100,1	100,0	100,5	101,0	101,7	102,4	102,8	103,0	102,2
Řetězový index **	100,0	100,2	100,0	99,9	100,5	100,4	100,8	100,7	100,3	100,2	99,3

* bazický index se počítá jako podíl počtu obyvatel ve sledovaném roce a počtu obyvatel v roce 2001, poté vynásobený 100 a udává stav počtu obyvatel v % oproti roku 2001

** řetězový index je podíl počtu obyvatel ve sledovaném roce a počtu obyvatel v předchozím sledovaném roce vynásobený 100 a udává stav počtu obyvatel v % oproti předcházejícímu sledovanému roku

Zdroj: ČSÚ: MOS, Vybrané ukazatele správních oblastí. Vlastní výpočty a zpracování.

5.2 Pohyb obyvatel

Ve vývoji počtu obyvatel dnes hodnoty narozených a zemřelých výrazněji nepromlouvají, i když v dlouhodobějším časovém horizontu je přirozený přírůstek mírně záporný. Vzhledem k tomu, že se ale jedná o obec, kde je počet starších lidí větší, tak je to naprosto přirozené. Může to ovšem v budoucnu znamenat výrazné ohrožení další perspektivy obce, neboť ve spojení se stárnutím populace může počet ekonomicky aktivních obyvatel dále klesat. Tuto skutečnost „zatím“ vyrovnává počet přistěhovaných mladých lidí, který převyšuje počet lidí vystěhovaných a tudíž je migrační saldo mírně kladné. Celkový přírůstek je pak díky tomu celkem vyrovnaný a v posledních několika letech se dokonce pohybuje spíše v kladných číslech. Počet obyvatel v obci tak díky tomuto pohybu pozvolna roste (viz tab. 7).

Tabulka 7: Podrobná charakteristika vývoje počtu obyvatel v obci Malá Skála v období 1971 – 2011 (pětileté intervaly)

Rok	Počet obyvatel	Přirozený přírůstek	Migrační saldo	Celkový přírůstek
1971	1 076	-8	-24	-32
1976	1 043	-14	-15	-29
1981*	1 458	-13	-12	-25
1986	1 343	-6	-1	-7
1991**	1 029	-1	14	13
1996	1 045	-7	19	12
2001	1 076	-2	-13	-15
2006	1 070	-4	11	7
2011	1 142	-5	-4	-9

*k obci se od 31. 12. 1980 připojuje Mukařov a Líšný; **od obce se od 31. 12. 1990 odpojuje Líšný
Zdroj: ČSÚ: Databáze demografických údajů. Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2011). Vlastní zpracování.

5.3 Struktura obyvatelstva

Ani obci Malá Skála se nevyhnul současný trend stárnutí populace. Od roku 1996 až do roku 2011 se průměrný věk obyvatel zvýšil o více jak tři roky (z 38,1 let na 42 let – viz tab. č. 9). U obcí podobné velikosti to ale není nic neobvyklého a situaci „zhoršují“ spíše okrajové oblasti, kde je procento starších lidí výrazně vyšší a kde lidé víceméně dožívají. V porovnání s dalšími územními celky Malá Skála nijak nevybočuje a jen nepatrně převyšuje celostátní nadprůměr, jenž je 40,8 let (číselné údaje převzaty z ČSÚ).

Co se týče struktury obyvatel podle pohlaví, tak mírně převládají ženy nad muži. Postupně však dochází ke snižování rozdílů mezi počtem mužů a žen. Příčinou může

být dlouhodobá vyšší porodnost chlapců, ti ovšem ale zase dříve umírají, nebo postupné umírání ročníků postižených druhou světovou válkou (viz tab. 8).

Tab. 8: Struktura obyvatel Malé Skály za rok 2011

Počet obyvatel	muži	ženy	Ve věku			Průměrný věk		
			0-14 let	15-64 let	65 let a více	celkem	muži	ženy
1 133	556	577	165	762	206	42,0	40,4	43,5
	49,1 %	50,9 %	14,6 %	67,2 %	18,2 %			

Zdroj: ČSÚ: MOS, VDB. Vlastní zpracování.

Tab. 9: Věková charakteristika obce Malá Skála

Průměrný věk (1996)	Průměrný věk (2001)	Průměrný věk (2006)	Průměrný věk (2011)
38,1	39,8	41,3	42,0

Zdroj: ČSÚ: MOS. Vlastní zpracování.

Tab. 10: Struktura obyvatel územních celků, do kterých Malá Skála spadá za rok 2011

Územní celek	Počet obyvatel	muži	ženy	Ve věku		
				0-14 let	15-64 let	65 let a více
ORP Turnov	32 544	15 905	16 639	4 757	22 137	5 650
		48,9 %	51,1 %	14,6 %	68 %	17,4 %
okres Jablonec n. N.	89 906	43 005	46 901	13 500	61 946	14 460
		47,8 %	52,2 %	15 %	68,9 %	16,1 %
Liberecký kraj	438 600	214 983	223 617	67 139	303 874	67 587
		49 %	51 %	15,3 %	69,3 %	15,4 %
Česká republika	10 533 000	5 169 000	5 364 000	1 518 000	7 379 000	1 636 000
		49,1 %	50,9 %	14,4 %	70 %	15,6 %

Zdroj: ČSÚ: Vybrané ukazatele správních oblastí. Vlastní zpracování.

Tab. 11: Průměrný věk obyvatel územních celků, do kterých Malá Skála spadá za rok 2011

Územní celek	Průměrný věk		
	celkem	muži	ženy
ORP Turnov	41,7	40,4	42,9
okres Jablonec n. N.	41	39,5	42,5
Liberecký kraj	40,6	39,2	42
Česká republika	40,8	39,3	42,3

Zdroj: ČSÚ: Vybrané ukazatele správních oblastí. Vlastní zpracování.

5.4 Národnost a náboženské vyznání

Obec Malá Skála, stejně jako celý jablonecký okres, je dnes národnostně vcelku jednotný. Nebylo tomu tak ale vždy, neboť ještě před druhou světovou válkou žilo především v centru okresu Jablonci nad Nisou tisíce německých rodin. Dnes se tu objevují jen zlomky zastoupení moravské, slovenské, německé, romské, polské a ukrajinské menšiny. Většina obyvatel se hlásí k národnosti české, velký počet lidí se však k této otázce při sčítání obyvatel nevyjádřil (viz tab. 12).

Tab. 12: Národnostní struktura obce Malá Skála

národnost	česká	moravská	slovenská	romská	polská
2001	1 015	2	4	8	1
2011	851	0	4	5	1
národnost	německá	ukrajinská	ruská	neuvedeno	
2001	10	2	0	33	
2011	5	2	1	257	

Zdroj: ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2001; Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Vlastní zpracování.

Vzhledem ke skutečnosti, že na Malé Skále není a ani v minulosti nestál žádný kostel (pouze kaple), tak zde k velkému rozvoji náboženství nikdy nedošlo. Jen v malé míře se zde objevuje zastoupení církve římskokatolické, československé husitské a českobratrské evangelické (viz tab. 13). V obci významně převládá obyvatelstvo, které se nehlásí k žádnému náboženství. A tento trend pravděpodobně bude s vymíráním starší populace pokračovat. I přes neprůkazné hodnoty z posledního sčítání, kdy se k otázce náboženství nevyjádřila téměř půlka obyvatel, se dá předpokládat, že na Malé Skále je počet věřících obyvatel v porovnání s okresem vyšší, ovšem pokles probíhá i zde.

Tab. 13: Obyvatelstvo Malé Skály podle náboženského vyznání

rok	Věřící (bez církve)	Bez náboženské víry	Neuvedeno
2001	22	801	105
2011	76	504	466
rok	Věřící (církve)	Církev adventistů sedmého dne	Církev československá husitská
2001	147	0	53
2011	91	5	14
rok	Církev římskokatolická	Českobratrská církev evangelická	Svědkové Jehovovi
2001	83	11	0
2011	43	9	3

Zdroj: ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2001; Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Vlastní zpracování.

5.5 Vzdělání a ekonomická aktivita

Vzdělanostní struktura obyvatel se v posledních letech v obci výrazně zlepšila (viz tab. 14). Ubylo lidí se základním vzděláním, oproti tomu se posílilo vzdělání střední bez maturity a vzdělání vyšší odborné, došlo ale také ke zvýšení počtu vysokoškoláků. Totéž se ale dá říct i o celém jabloneckém okrese a správním obvodu Turnov.

Tab. 14: Vzdělanostní struktura obce Malá Skála

rok	Obyvatelstvo 15leté a starší	Bez vzdělání	Základní vč. neukončeného	Střední (vyučení)
2001	888	1	166	340
2011	1 019	12	296	355
rok		Úplné střední	Vyšší odborné	Vysokoškolské
2001		255	28	98
2011		208	39	109

Zdroj: ČSÚ: Sčítání lidu, domů a bytů 2001; Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Vlastní zpracování.

Počet ekonomicky aktivních obyvatel je v obci stále celkem vysoký. Pokud bereme v potaz, že se jedná pouze o obec, tak v porovnání s krajským a celostátním průměrem nijak nevybočuje. Je ale možné, že se v budoucnu počet ekonomicky aktivních obyvatel sníží (index závislosti⁴ k roku 2011 – 21,7), dochází totiž k postupnému stárnutí populace, což je ale v obci, jako je Malá Skála, naprosto přirozené (index stárí⁵ k roku 2011 – 124,6). Mezi ekonomicky aktivní obyvatele patří zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činné osoby, pracující důchodci, studenti učni, ženy na mateřské dovolené a nezaměstnané osoby.

Úroveň registrované míry nezaměstnanosti je na Malé Skále velmi nízká. V roce 2011 činila pouze 7,5 % (viz tab. 15). Podobně je na tom celý správní obvod Turnov, který trvale patří k nejnižším mezi správními obvody v Libereckém kraji a ke konci roku 2011 činila její úroveň registrované míry nezaměstnanosti 7,8 %. Vzhledem ke krachu mnoha sklářských a bižuterních firem v kraji je to velmi pozitivní zjištění. K roku 2011 bylo na Malé Skále evidováno 40 nezaměstnaných (číselné údaje převzaty z ČSÚ).

Tab. 15: Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v obci

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uchazeči o zaměstnání	35	35	34	35	25	33
Míra nezaměstnanosti (%) *	6,7	6,7	6,5	6,7	4,8	6,2
rok	2007	2008	2009	2010	2011	
Uchazeči o zaměstnání	28	34	46	47	40	
Míra nezaměstnanosti (%) *	5,0	5,6	8,7	8,8	7,5	

* v letech 2001-2005 se ještě používala původní metodika

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, ČSÚ: Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v obcích okresu Jablonec nad Nisou. Vlastní zpracování.

⁴ index závislosti vyjadřuje počet obyvatel ve věku 0-14 let na 100 obyvatel ve věku 15-64 let

⁵ index stárí vyjadřuje počet obyvatel starších 64 let na 100 obyvatel mladších 15 let

5.6 Dojíždka za prací

I přes přítomnost podniků v obci jako je Schurter s.r.o., Skleněné kameny s.r.o. nebo třeba Znak Malá Skála (družstvo), je Malá Skála, co se týče dojíždky za prací, spíše vyjíždkovou obcí (viz tab. 16 a 17). Lidé jezdí do zaměstnání do center správních celků regionu, především do Turnova a Železného Brodu, ale také do Jablonce nad Nisou a i do přes 30 km vzdáleného Liberce. Jsou zde i tací, kteří mají zaměstnání až v Mladé Boleslavi a Praze. Pro rozvoj obce je ale velmi pozitivní, že dojíždka za prací mimo Malou Skálu výrazněji nepřevládá a obyvatelé Malé Skály jsou schopni si najít práci i v samotné obci bez nutnosti dlouhého a složitého dojíždění.

Počet dojíždějících do obce ale také není zanedbatelný. Díky již dříve zmíněným větším podnikům nabízí Malá Skála mnoho pracovních míst, především v manuální sféře.

Při dojíždce a vyjíždce za prací hraje důležitou roli doprava v obci. Dopravní spojení do okolních větších měst jako je Turnov a Železný Brod je zajištěné skrz pravidelné spoje autobusové a železniční dopravy, do Jablonce nad Nisou fungují pravidelné autobusové linky a do Liberce existuje možnost dopravy železniční. Autobusové spojení funguje dále do Mladé Boleslavi a Prahy (Maryško, 2013).

Tab. 16: Počty vyjíždějících (údaje k roku 2001)

Vyjíždějící	celkem	celkem (%)*	muži	ženy
Zaměstnaní	265	53	168	97
Žáci, studenti a učni	80	41,7		

* celkem ze všech zaměstnaných a žáků (studentů, učňů) v obci

Zdroj: ČSÚ: Dojíždka za prací a do škol v Libereckém kraji (2004). Vlastní zpracování.

Tab. 17: Hlavní směry denní vyjíždky a odvětvová příslušnost (údaje k roku 2001)

směr	počet vyjíždějících	průmysl	stavebnictví	obchod
Turnov	67	33	3	3
Železný Brod	55	37	2	5
směr	doprava	školství	zdravotnictví	
Turnov	12	6	3	
Železný Brod	0	2	2	

Zdroj: ČSÚ: Dojíždka za prací a do škol v Libereckém kraji (2004). Vlastní zpracování.

6 HOSPODÁŘSTVÍ

V současné době je na Malé Skále registrováno celkem 318 podnikatelských subjektů, které zde mají sídlo. Drtivá většina (263) subjektů jsou fyzické osoby, zpravidla samostatně výdělečné osoby, zatímco právnické osoby jsou zastoupeny 55 subjekty. V této souvislosti je nutno podotknout, že většina uvedených právnických osob jsou opět firmy ve velikosti jedné, max. 2 osob, které dále nikoho nezaměstnávají. V tab. 18 jsou pak vidět nosné oblasti ekonomické aktivity v obci (číselné údaje převzaty z ČSÚ a ARES).

Tab. 18: Nosné oblasti ekonomické aktivity dle NACE-CZ

Klasifikace dle CZ-NACE	Ekonomický subjekt
11070 – výroba nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví	Veseta s.r.o.
231 – výroba skla a skleněných výrobků	Skleněný kameny s.r.o.
256 – povrchová úprava a zušlechťování kovů, obrábění	ZNAK Malá Skála Biene – kovovýroba Ladislav Bursa
261 – výroba elektronických součástek a desek	Schurter s.r.o.
321 – výroba klenotů, bižuterie a příbuzných výrobků	František Rakušan
46430 – velkoobchod s elektrospotřebiči a elektronikou	Baumatic s.r.o.
551 – ubytování v hotelových a podobných ubytovacích zařízeních	Hotel Skála Hotel Kavka Hotel Jizera
553 – kempy a tábořiště	Autokemp Ostrov Rekreační zařízení ARA
559 – ostatní ubytování	Apartmány Pod Pantheonem Apartmány Prokopovi Apartmány Tunka Zdeněk
563- pohostinství	Candy Bar Pízařství Pietro Tomasso Restaurace Boučkův statek Restaurace Ostrov Restaurace Pod Pantheonem Restaurace Sokolovna
851 – předškolní vzdělávání 852 – primární vzdělávání 85311 – základní vzdělávání na druhém stupni základních škol	ZŠ a MŠ Malá Skála, příspěvková organizace

Zdroj: Administrativní registr ekonomických subjektů. Vlastní zpracování.

6.1 Zemědělství

Vzhledem k nepříznivým geografickým podmínkám (tj. relativně vysoká nadmořská výška a nepříznivý krajinný reliéf) není zemědělství na Malé Skále, potažmo v celém jabloneckém okrese, tradičním oborem a to i přes skutečnost, že v minulosti v obci Sněhov fungovalo zemědělské družstvo s rozvinutou živočišnou výrobou (kravín). V současné době je řada pozemků využívána jako pastvy pro ovce a skot. Dnes na Malé Skále nelze hovořit o zemědělské výrobě jako takové, výjimku tvoří

pouze místní obyvatelé, kteří se zaměřují na drobný chov drůbeže, pěstování zeleniny či sadaření. S ohledem na rozsah této činnosti jsou produkty určeny pouze pro domácí spotřebu. Ovšem někteří z těchto maloproducentů využívají tzv. farmářských trhů, které se na Malé Skále konají od roku 2011 jako prostředek k odprodeji přebytečné produkce domácí výroby drobným zákazníkům (Maryško, 2013).

6.2 Průmysl

S ohledem na svoji geografickou polohu a tedy umístěním mezi sklářskými městy jako Jablonec nad Nisou, Železný Brod a Turnov, je jednoduché říct, jaký průmysl měl v historii největší vliv na hospodářství obce. Podniky jako Jablonex Group, Železnobrodské sklo nebo třeba Granát Turnov zaměstnávaly mnoho obyvatel přilehlých obcí a měly tedy zásadní vliv na formování celého regionu. I na Malé Skále dříve působilo několik menších výrobců skla a bižuterie, kteří se ovšem orientovali spíše na uměleckou výrobu. Vzhledem k hospodářské recesi a neschopnosti konkurovat levným asijským výrobcům se ale dnes zdejší regionální podniky zavírají (Jablonex Group, Železnobrodské sklo) nebo výrazně omezují svoji výrobu (Granát Turnov). V současnosti tak na Malé Skále fungují pouze Skleněné kameny spol. s.r.o. a jednotlivci, kteří se věnují zakázkové umělecké výrobě.

Obec se ovšem dlouhodobě snaží na recesi a odklon sklářské a bižuterní výroby v regionu adekvátně reagovat a dnes má na Malé Skále sídlo nebo pobočku hned několik větších závodů a firem (viz tab. 18). Pro místní obyvatele jsou tedy velmi významné, neboť pro ně existují pracovní příležitosti v místě bydliště bez nutnosti složitějšího dojíždění do dalších měst a obcí. V obci najdeme ale i mnoho řemeslníků, kteří se věnují pestré škále činností, např. opravě automobilů, truhlářské výrobě atp.

Tab. 19: Nejvýznamnější ekonomické subjekty na Malé Skále

Název podniku	Počet zaměstnanců	Klasifikace dle CZ-NACE
ZNAK Malá Skála (družstvo)	25-49	25610 – povrchová úprava a zušlechťování kovů 27900 – výroba ostatních elektrických zařízení 32120 – výroba klenotů a příbuzných výrobků
Veseta s.r.o.	100-199	11070 – výroba nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví
Schurter s.r.o.	100-199	261 – výroba elektronických součástek a desek 27330 – výroba elektroinstalačních zařízení
Skleněné kameny s.r.o.	25-49	23190 – výroba a zpracování skla vč. technického 32130 – výroba bižuterie a příbuzných produktů
Baumatic s.r.o.	50-99	46430 – velkoobchod s elektrospotřebiči a elektronikou

Zdroj: Administrativní registr ekonomických subjektů. Vlastní zpracování.

Jednu z mnoha poboček má na Malé Skále například Baumatic ČR s.r.o., který funguje v České republice od roku 1999 a zabývá se prodejem domácích spotřebičů a kuchyňského nábytku. Na Malé Skále vlastní budovu, která slouží ke správě a administrativě této světoznámé společnosti (Baumatic online 2013).

Asi nejvýraznějším podnikem je na Malé Skále Schurter s.r.o., který vyrábí a dále prodává komponenty pro elektroniku a elektrotechniku. Společnost Schurter vznikla v roce 1933 ve Švýcarsku a dnes je jedním z nejdůležitějších dodavatelů komponentů společností jako jsou např. Nokia, Siemens, IBM, Hewlett Packard, Compaq a mnoha dalších. Česká pobočka vznikla v roce 1991, ta maloskalská o devět let později v roce 2000 a dnes zaměstnává přes 130 pracovníků, kteří se v drtivé většině věnují výrobě a montáži daných součástek. Mezi nejdůležitější komponenty, které se na Malé Skále sestavují a dále prodávají, patří např. pojistky, držáky pojistek, voliče napětí, přesné zásuvky a zástrčky, instrumentační okruhy, tlačítka, spínače, zabezpečovací prvky, klávesnice a různé konektory (audio, DC, DIN, datové, signálové). V obci Sněhov se pak v budově bývalého kulturního domu nachází sklad firmy (Schurter online 2013).

Dále se na Malé Skále nachází stáčírna kojenecké a pitné vody společnosti Veseta s.r.o. Ta na českém trhu působí již od roku 1993 a je tradičním výrobcem kvalitních českých vod a nápojů. Kompletní řadu produktů prodává pod značkou Bonny. Veseta s.r.o. má v Čechách tři výrobní závody a jeden z nich se nachází právě na Malé Skále (další se nachází v Kyšicích a Litovli). Maloskalský vrt je hluboký přes 300 m. Podnik ovšem pro obec přináší i mnoho problémů. Především tím, že k vrtu a samotnému podniku denně jezdí hned několik nákladních automobilů a ty tím ohrožují životní prostředí a ničí místní komunikace, např. most přes řeku Jizeru (Veseta online 2013).

V neposlední řadě je potřeba zmínit Znak Malá Skála, což je družstvo hodinářské a umělecké výroby, které vzniklo v roce 1951 sloučením dvou družstev: výrobního družstva hodinářů, tehdy se sídlem v Liberci a výrobního družstva Severoznak, družstva kovorytců a razítkářů se sídlem v Železném Brodě. Dříve družstvo zaměstnávalo téměř 450 pracovníků, to se ale změnilo v roce 1992, kdy došlo k transformaci a chod družstva se tedy výrazně změnil. V současné době Znak Malá Skála zaměstnává přibližně 50 členů a zaměstnanců družstva na třech střediscích (Malá

Skála, Železný Brod, Turnov) s vlastním výrobním programem, převážně pro tuzemské odběratele. Centrála se nachází v Železném Brodě, ovšem veškerá výroba se soustřeďuje na Malé Skále. Dnes se Znak Malá Skála orientuje především na výrobu různých součástek a upomínkových a propagačních předmětů, pro zajímavost např. medaile, odznaky, řády, vyznamenání, spony, přívěsky, štítky, otvírače, bižuterii, hrací strojky a venkovní teploměry. Věnují se ovšem i vývojové činnosti, pod kterou patří např. tvorba a rozvoj mechanických a elektronických spínačů (Znak Malá Skála online 2012).

Další významnou a již zmíněnou firmou jsou Skleněné kameny spol. s.r.o., které se zabývají výrobou a prodejem skleněných bižuterních doplňků, drobných dílů a bortů a polotovarů pro výrobu skleněných kamenů a skleněných tyčí. Firma byla založena už v roce 1993 a již od počátku byla orientovaná na sklářský a bižuterní průmysl. Současně má ve třech pobočkách téměř 300 zaměstnanců a sídlí v Turnově. Na Malé Skále je pak jedna ze tří poboček zaměřená na strojní výrobu a je zde simlitzovna s hutí. Vyrábějí se tu bižuterní, nažehlovací a našívací kameny, kameny v kotlíku, šatonové komponenty, kotlíkové řetězy, borty a perle. Maloskalská pobočka má pak více jak 30 zaměstnanců (Skleněné kameny online 2013).

6.3 Doprava

Vzhledem k tomu, že je Malá Skála a její blízké okolí oblíbenou destinací turistů z Čech, ale i ze zahraničí, hraje dopravní infrastruktura velmi důležitou roli. Obci protíná hned několik komunikací 2. a 3. třídy, nicméně žádná z nich nedosahuje významu jako silnice I. třídy č. 10 / E65 (komunikace mezinárodního významu) ve směru Praha – Turnov – Harrachov, která se v Turnově napojuje na rychlostní komunikaci R10 ve směru na Prahu. Silnice je kromě normální dopravy osobních automobilů využívána autobusovou dopravou (viz tab. 20), která zajišťuje cestování jak místních linek (směr Turnov, Železný Brod, Koberovy), tak cestování dálkových spojů (Praha, Krkonoše). Během letní a zimní sezóny jsou v provozu speciální autobusové spoje s možností přepravy jízdních kol, resp. lyží. Silnici bohužel dále velmi hojně využívají také nákladní automobily a to jak ve spojení s obcí (k Vesetě s.r.o.), tak především pouze v jejím projíždění. Silnice I10 je na Malé Skále po rozsáhlé rekonstrukci (ukončena v roce 2005), během níž došlo ke zpevnění krajnic a vybudování zpomalovacích ostrůvků, které především v bezpečnosti chodců hrají

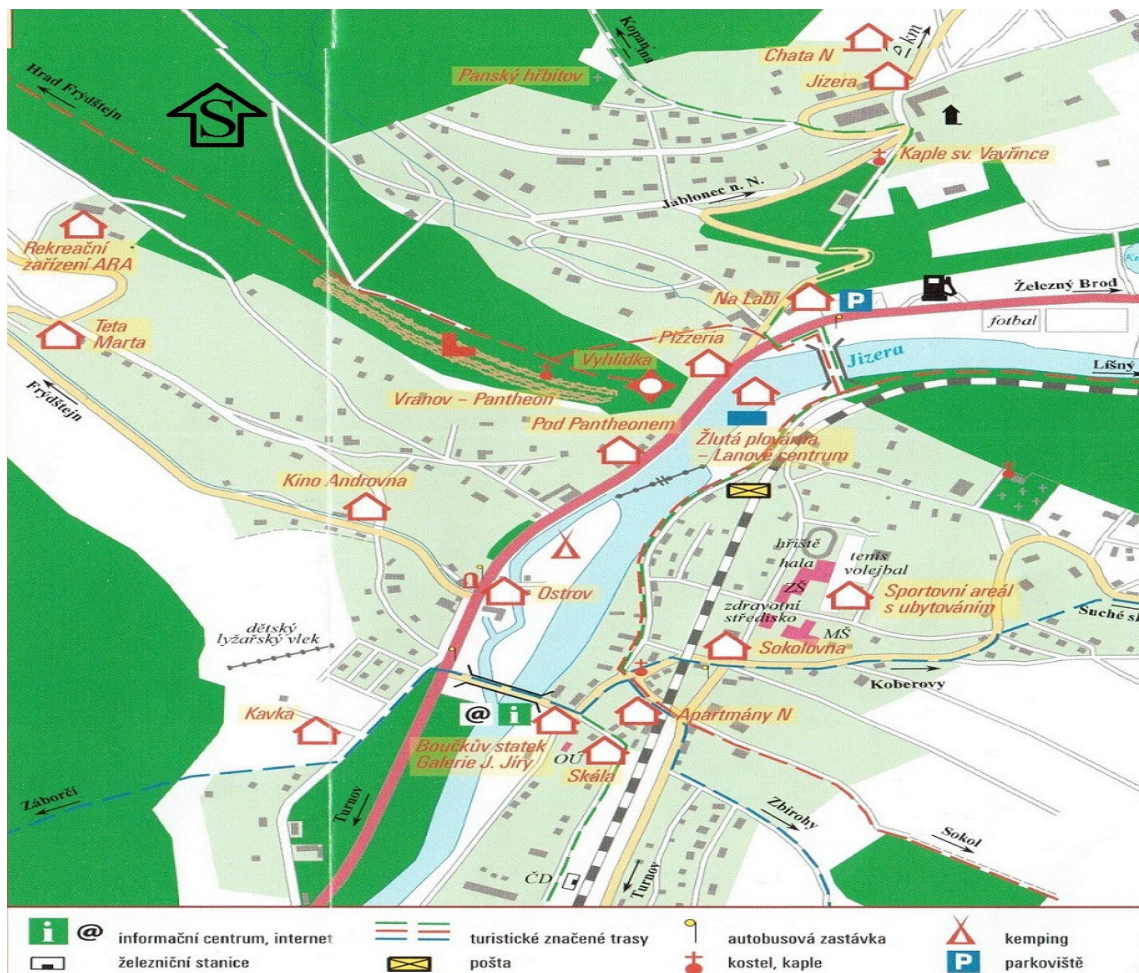
velkou roli. Neopomenutelnou je dále železniční trať č. 030 ve směru Pardubice – Hradec Králové – Liberec, která byla budována již od roku 1857 a v plném provozu byla v roce 1871. Vlaky z Malé Skály směřují buď ve směru na Turnov, nebo ve směru na Železný Brod, resp. Tanvald. Mnoho turistických tras a cyklotras pak podtrhuje opodstatněný zájem o Malou Skálu jako o turistickou destinaci (Maryško, 2013).

Tab. 20: Vývoj dopravního zatížení a obslužnosti silnice I/10 (úsek 4-0160)

rok	Počet všech vozidel / 24 hod	Počet osobních vozidel / 24 hod
2000	41 77	3 252
2005	3 579	2 620
2010	5 940	4 782
rok	Počet těžkých vozidel / 24 hod	Počet motocyklů / 24 hod
2000	888	37
2005	937	22
2010	1 073	85

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic: Sčítání dopravy 2000, 2005, 2010. Vlastní zpracování.

7 SLUŽBY

Obr. 5: Prostorové rozložení služeb a památek na Malé Skále

Zdroj: Malá Skála online 2006. Vlastní úprava.

7.1 Veřejné služby

Co se týče základních veřejných služeb, jako je školství a zdravotnictví, tak je na Malé Skále fungující základní a mateřská škola, zdravotní středisko s praktickým, zubním a dětským lékařem a v neposlední řadě penzion pro seniory. Dále se v centru obce nachází samoobsluha s veškerým sortimentem potravin, kde dochází dvakrát denně k zásobování. Na Labi pak najdeme obchod se smíšeným zbožím a oblíbenou cukrárnu. Na Malé Skále najdeme i poštu, která je v provozu od roku 1922, ovšem ta svoji činnost výrazně omezuje. V blízkosti parkoviště se od roku 1997 nachází čerpací stanice s mycí linkou. Spektrum nabízených služeb doplňuje řada hotelů, restaurací a rekreačních zařízení. Oblast má dobré pokrytí signálem všech mobilních operátorů (Maryško, 2013).

7.1.1 Školství a zdravotnictví

První škola byla na Maloskalsku založena ve Bzí roku 1692 pro celou farnost. Na Malé Skále byla škola zřízena v roce 1812 a docházely do ní děti z Mukařova, Líšného, Sněhova, Bobova, Klíčnova, Zelců z Vranova z levého i pravého břehu Jizery, z Křížek a Okolíku. Koncem 19. století byly postaveny školy v Líšném, na Frýdštejně a v Mukařově. V období okupace se pak maloskalská škola rozdrobila a její třídy byly rozesety po restauracích a v sokolovně. Od roku 1957 je pak na novém místě v provozu osmiletá základní škola, která přes různé úpravy a přístavby stojí a slouží dodnes. V budově staré školy od roku 1957 sídlila Lesní správa a dnes je na místě postaven penzion pro seniory. V současnosti je základní škola pod společným zařízením s mateřskou školkou a je organizována jako úplná s 1. až 9. postupným ročníkem. Na 1. stupni je výuka organizována malotřídně se třemi třídami a na 2. stupni jsou čtyři samostatné třídy od 6. do 9. ročníku. Školu navštěvují žáci z Malé Skály a dojíždějí do ní i žáci z osad patřící pod obec Malá Skála, Sněhov, Mukařov, Bobov a Záborčí. Dále do ní dojíždí žáci z okolních obcí Líšný, Rakousy a v posledním školním roce i děti z Koberov. Součástí školního zařízení je i multifunkční venkovní hřiště s víceúčelovou halou. Začátkem devadesátých let škola navázala partnerskou spolupráci se základní školou v Moritzburgu v Německu. Vztahy se každoročně utužují vzájemnými návštěvami dětí a učitelů. Filosofie spolupráce je na obou stranách postavena na motivaci dětí k výuce cizích jazyků, kdy dorozumívacím jazykem je angličtina a na poznávání zajímavostí a krás obou lokalit. V roce 2009 byla škola přizvána ke spolupráci s polskou Swierzawou. Kromě základní školy obec disponuje i dvouletou školkou mateřskou, která je v provozu již od roku 1979 (Maryško, 2013, údaje doplněny z Kroniky Malá Skála).

Vedle budovy základní školy najdeme již od roku 1972 fungující zdravotní středisko, ve kterém v každý všední den ordinuje praktická lékařka pro dospělé a dvakrát do týdne přijíždí dětská lékařka se zubařem z Železného Brodu. Pro možnost odborného zdravotního ošetření si obyvatelé Malé Skály musí zajet do Železného Brodu, Turnova nebo do Jablonce nad Nisou. V budově staré školy je pak od roku 1997 Penzion pro seniory, ten ovšem neposkytuje pečovatelskou službu (Maryško, 2013).

7.1.2 Ubytování a stravování

Možnosti ubytování jsou na Malé Skále velké a pestré. Celkem se v obci může ubytovat téměř tisíc lidí a ti mohou využít služeb jak hotelů a penzionů, tak ubytování v soukromí nebo třeba v autocampu (viz tab. 21). Největší nápor návštěvníků zažívala obec především během festivalu Benátské noci, ten se ovšem v loňském roce přesunul do Vesce u Liberce a tak mnoho ubytovacích zařízení zelo v roce 2012 prázdnotou (Maryško, 2013).

Většina větších ubytovacích zařízení (hotely a penziony) má ve svých službách i možnost stravování. Pokud nemají, nemusí si návštěvníci Malé Skály zoufat. V obci je hned několik restaurací (Boučkův statek, Sokolovna, Pod Pantheonem, Ostrov ad.), ale jsou tu i možnosti rychlého občerstvení a najdeme tu i známé pizzerství Pietro Tomasso (viz tab. 22) (Maryško, 2013).

Tab. 21: Ubytovací zařízení v obci

Název zařízení	Typ	Kapacita (lůžka/přistýlky)
Hotel Jizera	Hotel	50/50
Hotel Kavka	Hotel	61/40
Hotel Skála	Hotel	80
Chata N	Penzion	54/3
Penzion Neco	Penzion	32/47
Penzion Teta Marta	Penzion	13
Autokemp Ostrov	Autokemp	200
Rekreační zařízení ARA	Kemp	80
Ubytovna Malá Skála	Ubytovna	46
Apartmán Pod Pantheonem	Ubytování v soukromí	12
Apartmán Prokopovi	Ubytování v soukromí	9
Apartmány Tunka Zdeněk	Ubytování v soukromí	10/6
Chalupa Berkovka	Ubytování v soukromí	8/2
Privát U Splavu	Ubytování v soukromí	6/6

Zdroj: Administrativní registr ekonomických subjektů. Malá Skála, 2013. Vlastní zpracování.

Tab. 22: Stravovací zařízení v obci

Restaurace	Kapacita (restaurace/zahrádka)
Candy Bar	5/40
Pizzerství Pietro Tomasso	33/50
Restaurace Boučkův statek	26/30
Restaurace Ostrov	44/12
Restaurace Pod Pantheonem	65/35
Restaurace Sokolovna	38/15

Zdroj: Administrativní registr ekonomických subjektů. Malá Skála, 2013. Vlastní zpracování.

7.2 Komerční služby a veřejný život v obci

7.2.1 Rekreační, turistika a sport

Vezmeme-li v potaz velikost Malé Skály, tak je na sportovní a rekreační prostory až neuvěřitelně pestrá a bohatá. V obci najdeme vedle útulného fotbalového areálu u břehu řeky Jizery také velký sportovní areál, kterému dominuje škola se svým zázemím - multifunkční tělocvičnou, kde lze vedle míčových sportů také provozovat lezení na cvičné pětimetrové stěně, venkovním hřištěm s umělou trávou druhé generace a tartanovým oválem. Areál je vybaven potřebným zázemím pro atlety (doskočiště, prostor pro vrh koulí atp.), ale také umělým osvětlením. V prostoru nad školou najdeme 4 tenisové antukové dvorce, stěnu pro nácvik tenisový úderů a také volejbalový kurt také s antukovou podestýlkou. Celý areál pak zastřešuje ubytovna místního sokolu.

Dále se v obci nachází rekreační areál Žlutá plovárna, kde kromě dominantního lezeckého areálu je i hřiště s jemným pískem pro plážový volejbal, možnost občerstvení, ale také půjčovna raftů, lodí a horských kol. Možnost koupání v řece Jizeře je pak samozřejmostí. Další koupaliště v blízkosti Malé Skály jsou v Dolánkách, na Frýdštejně nebo v Železném Brodě. Při dostatku vody je možné na řece Jizeře uskutečnit nepříliš náročný sjezd - ze Spálova přes Malou Skálu (7 km, 2 jezy) až dále do blízkých Dolánek (6 km, 2 jezy).

Vedle již zmíněných možností pro nácvik horolezectví si mohou sportovci vyzkoušet praxi i v terénu na nedalekém Hruboskalsku nebo Prachovských skalách. Rájem však pro ně budou Suché skály, které jim nabízejí ideální pískovcový terén s možnostmi až 40 výstupů. Lezení k Pantheonu bylo z bezpečnostních rizik před několika lety zakázáno.

Zdejší terén umožňuje v zimě provozování běžeckého lyžování, ale je tu i za příznivých sněhových podmínek v provozu malý kotvičkový vleč (200 m dlouhý) u Hotelu Kavka vhodný pro lyžaře začátečníky nebo pro další zimní radovánky. Středně pokročilí lyžaři se pak mohou vydat na talířový vleč na Frýdštejn (400 m dlouhý) nebo do Lišného (450 m). Příznivé je také dopravní spojení do nepříliš dalekých Krkonoš a Jizerských hor.

Malá Skála a její okolí nabízí hned několik turistických a cykloturistických tras. Z těchto turistických nelze opomenout červenou trasu ze směru Koberovy – Besedice –

Malá Skála – Pantheon – Frýdštejn Voděrady – Záborčí – Drábovna – Dolánky u Turnova až na Hrubý Rohozec a dále; zelenou trasu ze směru Zbirohy – Malá Skála – Bobov – Kopanina a dále, a v neposlední řadě modrou trasu ze směru Suché skály – Malá Skála – Záborčí. Všechny tyto trasy se na Malé Skále protínají a jsou součástí Zlaté stezky Českého ráje. Cyklisti pak mohou využívat většinu turistických tras a zdejších komunikací, a zanedlouho se budou moct projet po nové cyklostezce, která povede mezi Malou Skálou a Líšným. Ta je součástí projektu Greenway Jizera, jejímž cílem je mít stezku po celém korytu řeky Jizery. Stavba však nabírá zpoždění a je kvůli své ceně a nevhodnému povrchu často negativně propíraná v médiích (Maryško, 2013).

7.2.2 Památky

Malá Skála disponuje hned několika historickými památkami, z nichž za zmínku určitě stojí hrad Vranov, Maloskalský zámek, kaple sv. Vavřince, lesní hřbitov nebo třeba Boučkův statek.

Hrad Vranov

Strážní hrad Vranov, který se rozkládá na úzkém a strmém pískovcovém útesu nad pravým břehem Jizery, byl založen Heníkem z Valdštejna okolo roku 1425, ale už na začátku 16. století se uvádí jako pustý. Včetně předhradí Vranov zaujímá délku téměř 400 m a v současné době je považován za nejdelší a nejkomplikovanější skalní hrad v České republice. Největších změn doznal v první polovině 19. století, kdy panství koupil textilní podnikatel František Zachariáš Römisch. Ten dal ve zříceninách i blízkém okolí umístit romantické pomníky a mohyly oslavující význačné spisovatele a básníky, legendární hrdiny, české panovníky a vojevůdce. Celé bývalé hradiště nazval Pantheon. Dodnes se v areálu zachovala Síň tří císařů na památku vítězství spojeneckých vojsk nad Napoleonem v bitvě národů u Lipska roku 1813 a spousta spleťtých cestiček, jeskyní či pamětních desek. Dominantou Pantheonu je novogotický letohrádek s břídlíkovou věžičkou z roku 1826. Pod skalní stěnou se nachází tesaňá hradní studna, odkud vede cesta k vyhlídce Zahrádka, vypínající se 60 m nad hladinou řeky Jizery (Maryško, 2013, doplněno údaji z Kroniky Malá Skála).

Maloskalský zámek

Maloskalský zámek má neméně významnou historii jako hrad Vranov. První panské sídlo stálo v místech dnešního zámeckého areálu už koncem 15. století. V 17. století přestavěli Desfoursové tvrz na lovecký zámček, k němuž přibyl okolo roku 1700 nový barokní zámek. Ten byl v polovině 19. století přestavěn v empírovém slohu, ale dnešní secesní úpravu získal až počátkem 20. století. Po roce 1945 přešel zámek do vlastnictví státu a po dlouhá léta sloužil jako rekreační zařízení pro zaměstnance národního podniku Mototechna Mladá Boleslav. Nyní je opět v soukromých rukou italských šlechticů a je pro veřejnost uzavřen. K zámku patří skleník, zámecká zahrada s kamennými rokokovými vázami a rozlehlý park osázený vzácnými dřevinami (Maryško, 2013, doplněno údaji z Kroniky Malá Skála).

Kaple sv. Vavřince

Zámeckou kapli sv. Vavřince nechal roku 1869 postavit Ludvík Oppenheimer. Před kaplí stojí socha Jana Nepomuckého. V roce 1996 byla památka kompletně zrekonstruována a získala moderní interiér a okolí bylo upraveno v přírodní park. Na výzdobě se také podílel akademický malíř Vladimír Komárek, který vytvořil oltář, křížová cesta pak pochází od zdejšího rodáka, akademického malíře Josefa Jíry, a skleněný betlém od výtvarnice M. Baudysové. Uvnitř se konají církevní obřady, příležitostná vystoupení a koncerty (Maryško, 2013, doplněno údaji z Kroniky Malá Skála).

Lesní hřbitov

Další významnou památkou je pak klasicistní panský hřbitov, který roku 1813 založil na kraji Vranského lesa již několikrát zmíněný tehdejší majitel panství František Zachariáš Römisch, který tu odpočívá pod kamenným pomníkem se sochou Víry. Dále zde leží jeho bratr Jan Karel Emanuel Römisch, Oppenheimerové a Wilhelm Medinger s rodinou. Skromné náhrobky mají zámečtí úředníci a na lesním hřbitově byla pochována také spisovatelka Jarmila Glazarová, která se zde narodila jako dcera zámeckého správce (Maryško, 2013, doplněno údaji z Kroniky Malá Skála).

Na Maloskalsku se uchovala řada dalších vzácných památek lidového stavitelství. K nejčistším ukázkám pojizerské architektury patří vedle Dlaskova statku v Dolánkách u Turnova i nedávno opravený Boučkův statek ve Vranovém z roku 1813.

Patrový roubený dům s kamenným hospodářským traktem, sedlovou střechou a vysokou členitou lomenicí doplňuje stodola a přízemní výměnek. Uvnitř se nachází hospoda a expozice muzea a galerie. Z dalších staveb by se určitě nemělo zapomenout na Podvranovský mlýn⁶ v údolí Dubského potoka, který je postavený od roku 1783 tesařem Petrem Nejedlem. Jedná se o zajímavé seskupení roubeného obytného stavení s mlýnem, bedněnou pilou, roubeným výměnkem a stodůlkou. V podezdívce výměnku je zděný klenutý chlév. Na záklopě střechy obytného domu je uveden rok dokončení stavby 1783 a jméno mlynáře Vacardy. V roce 2006 došlo k výrazné rekonstrukci, která proběhla za účelem záchrany nejstarší stavební památky svého druhu v širokém okolí. Za zmínku stojí také skupina roubených chalup na Záborčí a ve Zbirohách (Maryško 2013, doplněno údaji z Kroniky Malá Skála).

7.2.3 Kultura

Odchod Benátské noci z Malé Skály do Vesce u Liberce se samozřejmě výrazně projevil v jejím kulturním dění. Díky ní se obec, její blízké okolí, ale především zdejší krásná malebná krajina dostala do podvědomí téměř celé republiky a navštěvovaly ji i tisíce turistů ze zahraničí. Jako malá náplast se za ní díky přispění SDH Malá Skála v loňském roce poprvé konal jednodenní Festival Malá Skála, na kterém vystoupilo několik kapel z regionu a akci navštívilo více jak 300 milovníků rockové hudby. Benátskou noc to samozřejmě v ohledu příjmů a především v ohledu širší známosti Malé Skály nenahradí, ovšem pro její obyvatele to znamená výrazné kulturní oživení. Od organizátorů je slíbeno, že se v příštím roce koncert znovu uspořádá. I organizátoři Benátské noci by se na Malou Skálu rádi vrátili a chtěli by zorganizovat taktéž jednodenní festival, ovšem spíše v komornějším prostředí (Maryško, 2013).

Dále se na Malé Skále koná mnoho tanečních zábav a akcí místních sdružení a spolků, ty nejčastěji probíhají v místní sokolovně a v ní se pořádají také pravidelná divadelní představení turnovských ochotníků.

Maloskalský jarmark

Novodobou kulturní atrakcí je i Maloskalský jarmark, pořádaný občanským sdružením MA.SKA, který se v loňském roce konal již potřetí a získává si na oblibě v celém regionu. Kromě prodeje různých předmětů a pochutin probíhá na jarmarku

⁶ širokému okolí známější pod názvem Vacardův mlýn

i mnoho pestrých kulturních představení (vystoupení kejklířů a divadelníků, koncert místních hudebních kapel atp.) (Maryško, 2013).

Maloskalská galerie v Boučkově statku

Stálou kulturní expozicí je pak maloskalská galerie v patře Boučkova statku, která představuje sbírku obrazů a plastik více než 120 českých výtvarníků 20. století. Samostatnou část tvoří stálá přehlídka tvorby zdejšího rodáka, nedávno zesnulého akademického malíře Josefa Jíry. V rámci každoročního cyklu Maloskalské výtvarné léto se zde konají příležitostné výstavy soudobých umělců. V prvním patře je umístěna vlastivědná expozice o historii Maloskalska, doplněná dobovými snímky, pohlednicemi a dokumenty, včetně pásma panoramatických rytin, zachycující Jihoseverní spojovací dráhu z Liberce do Pardubic. O Vánocích můžete navštívit Český betlém v životní velikosti od pana Josefa Jíry. Nově zřízený Infoshop Vejměnek pak slouží jako sezónní informační středisko pro turisty a v přízemí Boučkova statku je vyhledávaný hostinec U Boučků (Boučkův statek online 2013).

Kino Androvna

Od roku 2004 je v provozu malé kino Androvna, ve kterém působí místní filmový klub a ve kterém se konají zajímavá autorská promítání, ale nezapomíná se ani na milovníky zahraničních dokumentů a velkých filmových spektáklů. Kino se honosí kapacitou pro 43 lidí a je v provozu po celý rok. Týdně se promítají dva až tři filmy. Najdeme tu i konferenční místnost, která je vhodná pro konání různých firemních a kulturních akcí (Kino Androvna online 2013).

7.2.4 Spolky a instituce

Na Malé Skále funguje stále mnoho sportovních, společenských a kulturních spolků a institucí (viz tab. 23), přičemž hned několik z nich má velmi dlouhou a bohatou historii. Některé spolky vznikly již koncem 19. století. Kromě Malé Skály se aktivními spolky může pyšnit i Mukařov a Sněhov. Mezi nejvýznamnější maloskalské spolky a instituce bezesporu patří SDH Malá Skála, Tělovýchovná jednota Sokol, Český rybářský svaz nebo třeba Automotoklub Malá Skála.

SDH Malá Skála bylo založeno již roku 1885 a je tedy nejstarším spolkem Malé Skály. Jeho aktivita je ovšem stále velmi výrazná a v současné době má 90 členů. SDH

organizuje také mnoho kulturních a společenských akcí v obci a jeho členové se úspěšně zúčastňují i celonárodních hasičských soutěží.

Maloskalský sokol vznikl také v 19. století, přesněji roku 1894 a k dnešnímu dni registruje 135 členů. Dnes ho reprezentuje především volejbalový oddíl mužů, který hraje 2. národní ligu a tenisový oddíl, jenž v současné době funguje pouze na poli mládežnických soutěží. I Sokol překračuje svoje sportovní poslání a stejně jako SDH organizuje mnoho společenských a kulturních akcí v obci.

Rybářství má na Malé Skále také bohatou tradici, zdejší svaz byl založen již v roce 1928 a registruje nejvíce členů z maloskalských institucí, 190.

AMK má velice krátkou historii, byl založen teprve v roce 2010. Může se ovšem pyšnit širokou základnou 75 členů a mnoha sportovními úspěchy (Maryško, 2013).

Tab. 23: Spolky a instituce v obci

obec	Název organizace	Počet	Rok
Malá Skála	Arva Patria s.r.o (zřizovatel a provozovatel	-	1991
	Automotoklub Malá Skála	75	-
	Český červený kříž *	94	-
	Český myslivecký svaz	28	1962
	Český rybářský svaz	190	1928
	Český svaz včelařů	19	1907
	Občanské sdružení HMOŽDÍŘ N 91	62	1988
	Sbor dobrovolných hasičů	90	1885
	Sportovní klub Malá Skála	34	1996
	Občanské sdružení MA.SKA	-	2010
	Tělocvičná jednota Sokol	123	1997
	Tělovýchovná jednota Sokol	135	1894
Mukařov	Sbor dobrovolných hasičů	22	1894
	Tělocvičná jednota Sokol	43	1999
	Tělovýchovná jednota Sokol	110	1903
Sněhov	Sbor dobrovolných hasičů	18	-
	Tělocvičná jednota Sokol	86	1904

*v roce 2011 ukončil svoji činnost

Zdroj: Administrativní registr ekonomických subjektů. Malá Skála, 2013. Vlastní zpracování.

8 ANALÝZA STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ

Po roce 1989 došlo v České republice k řadě transformací mezi totalitním a post-totalitním systémem správy (Hampl, 2001) a k mnoha dalším kvalitativním společenským změnám, které ovlivnily nejen její politickou a ekonomickou orientaci, ale také se promítly zásadním způsobem do života v jednotlivých regionech a obcích. Je tedy zřejmé, že Česká republika jakožto nynější součást Evropské unie, resp. dalších nadnárodních společenstev, musela harmonizovat svoje strategické plánování s cíli, které si v oblasti udržitelného rozvoje Evropská unie vytyčila a musela obecně platné úkoly přizpůsobit jejím schopnostem a možnostem. Současně je však nutno podotknout, že jednotlivé regiony České republiky se vyvíjely odlišným způsobem (např. Praha a středočeský kraj ve srovnání s krajem Libereckým či Ústeckým), a to nejen na základě historických vazeb, nýbrž jejich schopnostem adaptovat se na ekonomický rozvoj po roce 1989. Zejména ve světle uvedených rozdílů (rozvoj moderních technologií ve vyspělých oblastech České republiky (Praha, Mladá Boleslav) ve srovnání s tradiční ruční bižuterní, sklářskou a textilní výrobou na Jablonecku a Semilsku) a předpokládaného ekonomického vývoje bylo tedy nutné zajistit rozpracování těchto strategií do úrovně jednotlivých regionů a potažmo do mikroregionů a obcí. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že bez ohledu na politické zabarvení regionálních reprezentací byly vypracovány pod tíhou zásadních strukturálních změn v regionech v první fázi strategie udržitelného rozvoje pro Ústecký a Liberecký kraj (rozpad textilního, sklářského a bižuterního průmyslu; obnova ekosystémů v důsledku výrazného poškození v průběhu industrializace, která proběhla v druhé polovině minulého století atp.).

Obdobným vývojem jako jednotlivé regiony v rámci České republiky se vyvíjí i všechny mikroregiony a obce. Přestože v rámci Libereckého kraje existuje Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, mikroregiony a obce přistupují k tomuto tématu liknavě (60 % obcí žádnou strategii nemá). Na tomto místě je nutné konstatovat, že Malá Skála patří mezi ty obce, které žádný strategický dokument nemají a měla by proto vycházet z obecného regionálního rámce (jenž je zastřešen právě Strategií udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020) s přihlédnutím k tezím rozpracovaným v dokumentu Integrovaná rozvojová strategie území MAS Turnovsko 2006-2013. V současné době se pro Malou Skálu zpracovává nový územní plán, který

bude řešit alespoň částečně rozvoj obce. Nicméně tento dokument nerozpracovává sociálně-ekonomický rozvoj obce v návaznosti na udržitelný regionální rozvoj.

Svoji analýzu autor opírá zejména o schválené dokumenty, které mají dlouhodobější a koncepční charakter a současně se vzájemně prolínají. Zejména pod tíhou těchto skutečností si pro základ své analýzy vybral tyto dokumenty: Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky, Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020 a Integrovaná rozvojová strategie území MAS Turnovsko. O způsobu implementace uvedených dokumentů do praxe a na podmínky Malé Skály se autor zmiňuje v dalších částech této analýzy a současně uvádí jednotlivé příklady, které se k dané problematice vztahují.

8.1 Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky

Strategie udržitelného rozvoje České republiky (dále SUR ČR) byla schválena vládou ČR v roce 2004 a její základní úlohou bylo upozornit na existující a potenciální problémy, které by mohly ohrozit přechod ČR k udržitelnému rozvoji a iniciovat opatření, jak těmto hrozbám čelit nebo je alespoň zmírnit. Tato strategie pak byla nově aktualizována v roce 2010. Jedná se tedy o průřezový dokument, který schválila vláda ČR a je vytvořena pro časový horizont do roku 2014, většina z cílů je ovšem dlouhodobější povahy (až do roku 2030 i dále).

Vzhledem k tomu, že udržitelnost je v současné době základním rámcem socioekonomického rozvoje, měla by SUR být východiskem pro zpracování dalších strategických a koncepčních dokumentů a podkladem pro strategické rozhodování. Strategie udržitelného rozvoje tedy představuje dlouhodobý rámec pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti (dle Maslowovy teorie potřeb, tj. naplnění základních fyziologických potřeb člověka) a východisko pro zpracování dalších dokumentů koncepčního charakteru.

Cíle a nástroje strategie udržitelného rozvoje směřují k omezování nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti. V rámci aktualizace jsou tyto priority nově rozšířeny do několika prioritních os: společnost, člověk a zdraví; ekonomika a inovace; rozvoj území; krajina, ekosystémy a biodiverzita; stabilní a bezpečná společnost. Tyto osy reprezentují klíčové oblasti, jejichž udržitelný rozvoj je aktualizací řešen. Každá z těchto prioritních os

obsahuje popis hlavních problémů v dané oblasti, návrh priorit a cílů, a její řešení vzhledem k příkladovému území, tedy k obci Malá Skála.

Tab. 24: Prioritní osa č. 1 - Společnost, člověk a zdraví

Prioritní osa č. 1	Společnost, člověk a zdraví
Priority	zlepšování podmínek pro zdraví a život
	zlepšování životního stylu a zdravotního stavu populace
	přizpůsobit politiky a služby demografickému vývoji a podpořit mezigenerační a rodinnou soudržnost
Klíčová témata	životní podmínky; zdraví a životní styl; demografické aspekty a rodina

Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Vlastní zpracování.

Každá z politických reprezentací vzešlá z obecných voleb prosazuje uvedené myšlenky ve svých volebních programech. Realizace těchto programů byla víceméně odvislá od finančních možností obce Malá Skála, nicméně v uplynulých volebních obdobích se podařila celá řada prospěšných akcí – rekonstrukce vodovodní sítě, kanalizace, čistírna odpadních vod, plynofikace atp. Podařilo se také nově vybudovat nebo alespoň zrekonstruovat dosluhující sportovní plochy a malý sál sokolovny, který je určený ke střetávání místních obyvatel.

Tab. 25: Prioritní osa č. 2 - Ekonomika a inovace

Prioritní osa č. 2	Ekonomika a inovace
Priority	podpora dynamiky národní ekonomiky a posilování konkurenceschopnosti (průmyslu a podnikání, zemědělství a služeb)
	zajištění energetické bezpečnosti státu a zvyšování surovinové efektivity hospodářství
	rozvoj lidských zdrojů, podpora vzdělávání, výzkumu a vývoje
Klíčová témata	konkurenceschopnost české ekonomiky; energetika; lidské zdroje, výzkum a vývoj

Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Vlastní zpracování.

Malá Skála stejně jako další obce v povodí řeky Jizery čelí od počátku 90. let zásadním změnám v orientaci průmyslové výroby. Tradiční textilní, sklářský a bižuterní průmysl postupně ztratil konkurenceschopnost a analogicky došlo k uzavírání větších i menších podniků, které v minulosti tvořily klíčové zaměstnavatele. Uvedené tendence představují natolik silný zásah do života obce, která následky těchto změn průběžně řeší, avšak bez zásadních pozitivních výsledků. Na tomto místě je třeba poznamenat, že textilní průmysl byl zcela eliminován, zatímco velké bižuterní podniky (Liglass Líšný, ŽBS) byly buď zcela uzavřeny, nebo byla výroba atomizována do menších celků s tím, že původní organizační jednotky pouze živoří. Prozatím se nedaří přivést smysluplné investory a mezery vzniklé po těchto podnicích nahradit. Malá Skála má pouze omezené

možnosti přivést nové investory, vzhledem k fyzicko-geografickým bariérám (nedostatek průmyslových ploch), ke skutečnosti, že je obec součástí několika chráněných oblastí a z důvodů stavebních uzávěr v záplavových oblastech u řeky Jizery.

Tab. 26: Prioritní osa č. 3 - Rozvoj území

Prioritní osa č. 3	Rozvoj území
Priority	upevňování územní soudržnosti
	zvyšování kvality života obyvatel území
	účinněji prosazovat strategické a územní plánování
Klíčová témata	územní soudržnost; podmínky kvality života v území; koordinace územního rozvoje

Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Vlastní zpracování.

Po roce 2003, kdy došlo k administrativním změnám v rámci celé České republiky, musela rovněž Malá Skála řešit svůj vztah k obci s rozšířenou působností. Současný stav, kdy je obec navázána na Turnov, není ideální, neboť stále existují silné vazby směrem k Železnému Brodu (např. pošta, finanční úřad) či Jablonci nad Nisou (např. katastrální a pozemkový úřad). V této souvislosti stojí za zmínku postavení ORP Železný Brod (nejmenší spádová obec III. stupně v kraji) s vazbou na silnou ekonomickou pozici na přelomu století (Železnobrodské sklo a.s., který byl stěžejním zaměstnavatelem v regionu) a kvalitní lobbying bývalého vedení města. Nedořešený vztah a roztříštěnost vazeb Malé Skály jednoznačně komplikuje její postavení v rámci územní soudržnosti, současně komplikuje koordinaci územního rozvoje obce. Kromě Malé Skály samotné (Vranové I, Vranové II) tvoří obec další katastrální území (Mukařov, Sněhov) a komunikaci s obecním úřadem zastupují jednotlivé osadní výbory uvedených celků.

Tab. 27: Prioritní osa č. 4 - Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Prioritní osa č. 4	Krajina, ekosystémy a biodiverzita
Priority	ochrana krajiny jako předpoklad pro ochranu druhové diverzity
	odpovědné hospodaření v zemědělství a lesnictví
	adaptace na změny klimatu
Klíčová témata	stav krajiny a biodiverzity; zemědělství a lesnictví; dopady změn klimatu

Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Vlastní zpracování.

Malá Skála patří do CHKO Český ráj, a tudíž ochrana přírody představuje jeden ze zásadních principů činnosti obce a jejího okolí. Vzhledem k rozvoji cestovního ruchu je ochrana přírody naprosto zásadní, neboť kromě pozitivních efektů, které cestovní ruch přináší, musí obec současně čelit negativním dopadům, jež přináší – nárůst aut v obci (s tím související znečišťování ovzduší, hluk a poškozování místních

komunikací), nedostatek parkovacích ploch, enormní nárůst odpadků, znečištění řeky Jizery, poškozování jejích přirozených břehů atd.

Tab. 28: Prioritní osa č. 5 - Stabilní a bezpečná společnost

Prioritní osa č. 5	Stabilní a bezpečná společnost
Priority	posilování sociální stability a soudržnosti
	efektivní stát, kvalitní a veřejná správa a rozvoj občanského sektoru
	zvyšování připravenosti ke zvládnutí dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik a posilování mezinárodních vazeb
Klíčová témata	veřejné finance a veřejná správa; migrace a bezpečnostní rizika; mezinárodní vztahy a jiné závazky

Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Vlastní zpracování.

Tento bod úzce souvisí s rozvojem cestovního ruchu v obci a jeho zdárné řešení se logicky promítne do nárůstu návštěvníků obce. V nedávné minulosti byla obec nucena řešit průjezd obcí (semaforey, radary, retardéry a další zpomalovací prvky), drobné přestupky a krádeže (kamerový systém).

8.2 Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020

Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje (dále SUR LK), která vznikla v roce 2005, je jakýmsi zastřešením principů udržitelného rozvoje na území Libereckého kraje. Je průřezovým koncepčním dokumentem, na který navazují ostatní strategické a koncepční dokumenty v rámci Libereckého kraje, jejichž obsah musí být v souladu s vizemi, prioritami a strategickými cíli Strategie udržitelného rozvoje ČR (na verzi z roku 2004). Strategie udržitelného rozvoje hodnotí možnosti rozvoje v základních oblastech života s ohledem na udržitelný rozvoj, tzn., že současně se strategickým plánováním zvažuje dopady realizovaných aktivit. SUR LK byla zpracována na období do roku 2020 a je opřena o čtyři pilíře – ekonomický, sociální a environmentální, přičemž významnou roli hraje i pilíř správa věcí veřejných, který je chápán jako prostor, v němž se udržitelný rozvoj odehrává.

Tab. 29: Pilíř č. 1 - Ekonomický

Pilíř č. 1	Ekonomický
Priority	ekonomické oživení Libereckého kraje s podporou existujících stabilizovaných podniků včetně tradičních odvětví zpracovatelského průmyslu (textilní průmysl, průmysl sklářský) a s novými investicemi zejména do zavádění inovačních environmentálně šetrných technologií
	rozvoj malých a středních podniků se sídlem v Libereckém kraji
	rozvoj doplňkové infrastruktury udržitelného cestovního ruchu včetně destinačního managementu a podpora vícedenní environmentálně šetrné turistiky, podpora lázeňství; realizace vnitřních systémů cyklostezek na území měst Libereckého kraje a jejich napojení na regionální cyklotrasy
	omezovat dopravní potřeby přímo u zdroje snižováním přepravních nároků vznikajících v důsledku vynucené mobility; rozvoj integrovaných dopravních systémů a změna podílů jednotlivých způsobů dopravy na celkových přepravních výkonech; rozvoj nemotorových způsobů dopravy a využívání alternativních zdrojů energie
	rozvoj primárního sektoru hospodářství Libereckého kraje (zemědělství, lesnictví a rybolov) s důrazem na environmentálně šetrné postupy zajišťující udržitelné využívání krajiny

Zdroj: Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020. Vlastní zpracování.

Uvedené strategické priority se nedaří zcela realizovat zejména proto, že sklářská a bižuterní výroba, která byla v této oblasti dominantní, stále zaznamenává setrvalý pokles. K této skutečnosti dochází navzdory tomu, že se bižuterní podniky (Skleněné kameny s.r.o.) snaží zavádět nové přístupy, hledat nové výrobní programy a pronikat na nové trhy, nicméně jsou nadále nuceny omezovat svoji výrobu, snižovat počty zaměstnanců i rušit některé sortimenty. Na druhou stranu se na Malé Skále realizují opatření, která vedou k posílení aktivního cestovního ruchu a turistiky. Obec si zejména slibuje vyšší návštěvnost v souvislosti s dobudováním cyklostezky Greenway Jizera, která má být otevřena již v tomto roce. Je nepochybné, že tento typ environmentální turistiky s ohledem na budování dalších možností pro aktivní odpočinek přinese obci znatelné ekonomické přínosy ve velmi krátké době. Svoji úvahu autor opírá o předpoklad významného nárůstu aktivních turistů a s tím spojených ekonomických přínosů analogicky v souvislosti s výrazným rozvojem aktivit na Žluté plovárně (lanové centrum, půjčovna lodí atp.). Tato úvaha by však měla být v souladu s SEA (Strategic Environment Impact Assessment), která je důležitá vzhledem k posouzení vlivů na životní prostředí především s ohledem na energetiku, dopravu atp. v lokálním územním záběru (Toušek, Kunc, 2008, s. 363). SUR LK se ji však podrobněji nevěnuje. Naproti tomu rozvoj primárního sektoru je jasně omezen nepříznivými zemědělskými podmínkami, a to navzdory faktu, že dosud nevyužité

plochy (kolem řeky Jizery a lesů) jsou v současné době využívány jako pastviny pro chov ovcí, skotu a jaků. Dále jako příklad může sloužit vztah firmy Veseta s.r.o. a obce, kterému se autor podrobněji věnuje níže (v kapitole 8.3).

Tab. 30: Pilíř č. 2 - Sociální

Pilíř č. 2	Sociální
Priority	snížení nezaměstnanosti realizací programu podpory malého a středního podnikání v Libereckém kraji
	systematický rozvoj programů veřejně prospěšných prací umožňujících postupně snižovat výdaje z veřejných rozpočtů
	zvýšení úrovně zdravotně-sociálních služeb včetně rozvoje jejich preventivních, alternativních a terénních forem
	rozvoj lidských zdrojů, zlepšování konkurenceschopnosti občanů Libereckého kraje na trhu práce průběžným zvyšováním jejich vzdělanosti a kvalifikace
	revitalizace měst a obcí Libereckého kraje a rekonstrukce jejich historického vzhledu a obnova zastaralého bytového fondu

Zdroj: Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020. Vlastní zpracování.

V současné době na Malé Skále platí obecně platné trendy pro celou Českou republiku, i když v souvislosti s rozvojem aktivního cestovního ruchu vytváří obec podmínky pro celou řadu drobných podnikatelů a živnostníků, zejména v oblasti služeb (ubytování, stravování, zábava atp.). Vedle toho poskytují některé ubytovací kapacity svoje prostory pro školení, školy v přírodě a to nejen pro tuzemskou klientelu. Díky tomu se těmto ekonomickým subjektům daří přežívat i v čase, kdy neprobíhá hlavní turistická sezóna. Pro občany Malé Skály (zaměstnance a živnostníky) je rozšíření turistické sezóny prioritou s ohledem na zaměstnanost v obci a s tím souvisejících fiskálních efektů (platba daní, zdravotního a sociálního pojištění), které se samozřejmě pozitivně projeví na příjmové straně obecního rozpočtu.

Tab. 31: Pilíř č. 3 - Environmentální

Pilíř č. 3	Environmentální
Priority	zvýšení pořízených investic na ochranu životního prostředí, zejména pro oblast ochrany přírody a krajiny
	optimální využívání území („land-use“), vzhledem k dlouhodobému zajištění potřeb primární produkce Libereckého kraje a v souvislosti s rozvojem venkova při posílení ekologických funkcí a stability kulturní krajiny
	efektivní a rychlá revitalizace nevyužívaných zdevastovaných ploch a objektů („brownfields“), sanace starých ekologických zátěží a omezení živelné výstavby na "zelené louce" mimo kompaktně zastavěná území měst a obcí („urban sprawl“)
	snížení znečištění ovzduší Libereckého kraje ze stacionárních a liniových zdrojů v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší
	snížení produkce odpadů a předcházení jejich vzniku společně s důrazem na environmentálně šetrné nakládání s odpady

Zdroj: Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020. Vlastní zpracování.

Prioritu v této oblasti tvoří zejména úprava toku řeky Jizery, zpevňování jejich břehů a budování aktivních protipovodňových opatření. V posledních letech je velká péče věnována zejména jezu na Malé Skále, který v letošním roce opět projde generální úpravou. V neposlední řadě obec věnuje velkou péči skalním oblastem v obci a okolí, ve kterých omezuje návštěvnost, cizorodé prvky (použití magnesia v horolezectví) a současně limituje parkování na lesních cestách, resp. vstupy do lesa v chráněných oblastech a rezervacích. S cílem omezení znečištění, v souvislosti s vytápěním pevnými palivy, byla na Malé Skále realizována plynofikace, bohužel však enormní nárůst cen zemního plynu (CZK 0,71/kWh v roce 2001 a CZK 1,64/kWh v roce 2012⁷) víceméně neguje snahy obce o snížení emisí unikajících do ovzduší, neboť se v mezidobí občané vrací k tradičnímu vytápění (dřevo a uhlí). Stejně tak jako v celé řadě obcí na Liberecku dochází i na Malé Skále k třídění komunálního odpadu a byly zcela uzavřeny veškeré skládky s tím, že obec poskytuje dvakrát a vícekrát do roka sběrné kontejnery zdarma.

Tab. 32: Pilíř č. 4 - Správa věcí veřejných

Pilíř č. 4	Správa věcí veřejných
Priority	vytvoření managementu udržitelného rozvoje pro zajištění provázanosti ekonomického, sociálního a environmentálního pilíře rozvojových dokumentů a projektů, včetně koordinace plnění jejich cílů
	snížení celkové zadluženosti obcí při zvyšování efektivity výdajů z veřejných rozpočtů a při využívání finančních prostředků z vnějších zdrojů
	zlepšení přístupu obcí a veřejnosti k udržitelnému rozvoji a ochraně životního prostředí pomocí programů environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty a medializace udržitelného rozvoje
	zvyšování zapojení veřejnosti do plánování a rozhodování na krajské i místní úrovni
	vytváření grantových programů Libereckého kraje na podporu aktivit směřujících k prosazování konkrétních principů udržitelného rozvoje v praxi

Zdroj: Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020. Vlastní zpracování.

Tato priorita je sice často diskutována na úrovni obecního zastupitelstva, bohužel obec momentálně musí řešit celou řadu konkrétních záležitostí zejména v souvislosti s prioritami v oblastech ekonomického, sociálního a environmentálního pilíře. Je však nutné, aby obec zaujala zásadní stanoviska a buď samostatně zpracovala svůj program udržitelného rozvoje, nebo se zapojila a současně aktivně pracovala v jiných programech a strategiích, které jsou k dispozici a jí samotné se týkají. Jinými slovy zde chybí vize, o kterou by se bylo možné opřít, vymezit se vůči ní nebo s ní nadále pracovat. To vše je otázkou schopnosti vizi formulovat, vnést do ní konkrétní

⁷ Zdroj: <http://www.tzb-info.cz/prehled-cen-zemniho-plynu/>

potřeby vycházející ze života obce a navrhnout jejich řešení v obecnějším kontextu i ve zcela konkrétních konturách. K tomu je ale třeba mít dostatečný sociální kapitál. Ten zpravidla pouze dřímá a není, kdo by jej oživil, posílil či směřoval. To v budoucnu může být problém.

8.3 MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013)

Smyslem stanovení vize rozvoje regionu je stanovení jednotlivého cíle vymezení oblasti (nebo oblastí) života regionu, na které by měla být soustředěna hlavní pozornost. Definice stěžejního cíle a úkolů důležitých pro rozvoj území je předpokladem k naplnění vize rozvoje. Z časového hlediska jsou navržené vize směřovány k horizontu roku 2013, tedy na období možnosti čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. Na další období zatím rozvojová strategie vytvořená není. Vize slouží jako základ pro odvození konkrétních opatření, aktivit, projektů a programů včetně návrhu finančního zajištění naplnění vize samotné. V rámci tvorby strategie se jako významná část aktivit v území jevila oblast cestovního ruchu založeného především na atraktivitě území z hlediska kombinace kulturních a přírodních památek a sportovních příležitostí. Proto byla tato oblast podrobněji rozpracována ve studii „Turistická infrastruktura“. Tento materiál je nedílnou součástí strategie. Na základě zpracované souhrnné charakteristiky a po projednání a konzultacích se členové MAS Turnovsko shodli na následující hlavní vizi – zlepšení kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech.

Tab. 33: Prioritní oblast č. 1 - Stabilizace venkovského obyvatelstva

Prioritní oblast č. 1	Stabilizace venkovského obyvatelstva
Priority	Stabilizace venkovského zemědělství a podpora místní produkce
	Stabilizace venkovského osídlení formou podpory využívání lidských zdrojů
	Zlepšení dopravních vazeb a dopravní obsluhy
	Podpora vědomí občanské společnosti, sounáležitosti a zájmu obyvatelstva o spolkovou, kulturní, osvětovou a veřejně prospěšnou činnost, péče o kulturní památky a společenská zařízení

Zdroj: MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013). Vlastní zpracování.

Je velmi obtížné definovat Malou Skálu jako typický venkov se všemi atributy (dle Binka a kol., 2007 - velikostní kategorie obce, hustota zalidnění, využití krajiny (land use), resp. negativní vymezení venkova s ohledem na suburbanizaci), které k tomu

patří, zejména pak k zemědělské výrobě. Obec se víceméně jeví jako satelitní část Turnova či Železného Brodu, kam lidé dojíždějí za prací (viz tab. 17). Je tedy na místě řešit v rámci integrované hromadné dopravy (městske autobusy či příměstské vlaky) též Malou Skálu.

Tab. 34: Prioritní oblast č. 2 - Zachování vzhledu a charakteru venkova

Prioritní oblast č. 2	Zachování vzhledu a charakteru venkova
Priority	Obnova venkovské zástavby a zlepšení vzhledu obcí
	Podpora místních tradic, zvyků a společenského života
	Vzhled krajiny a význam přírodních lokalit
	Péče o kulturní památky, drobné památky v krajině a místní architekturu

Zdroj: MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013). Vlastní zpracování.

Tato prioritní oblast víceméně navazuje na bod předchozí, ovšem je třeba dále podporovat a rozvíjet další aktivity na Malé Skále, které souvisí se začleněním Malé Skály do CHKO Český ráj. V žádném případě však není na mysli vytvoření uzavřeného skanzenu, nýbrž dynamické obnovy přírody a památek s cílem jejich využití v aktivním cestovním ruchu. Na tomto místě je nutné vyzvednout starost a péči obce o historické památky jako například Boučkův statek, Pantheon, Vacardův mlýn apod. Je naprosto pochopitelné, že tato oblast není jen středobodem činnosti obce, nýbrž se na ní podílejí místní podnikatelé, zájmové skupiny a sdružení místních občanů (např. Občanské sdružení Hmoždír N91 pro Boučkův statek), ale také jiné firmy se sídlem v České republice (např. Outdoor Discovery s.r.o. pro Pantheon).

Tab. 35: Prioritní oblast č. 3 - Využití nových technologií k tvorbě pracovních příležitostí na venkově

Prioritní oblast č. 3	Využití nových technologií k tvorbě pracovních příležitostí na venkově
Priority	Zapojení venkovského prostoru do moderní ekonomiky
	Podpora spolupráce veřejné správy a podnikatelského sektoru
	Podpora využití nových postupů a technologií

Zdroj: MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013). Vlastní zpracování.

Jako vhodný příklad uvedené prioritní oblasti lze uvést firmu Veseta s.r.o., která na Malé Skále stáčí kvalitní pitnou vodu. Je nepochybné, že bez součinnosti s orgány veřejné správy by bylo jen velmi obtížné zajistit tuto podnikatelskou aktivitu se všemi souvisejícími náležitostmi v tak hojně navštěvovaném turistickém centru. Ke škodě všech místních občanů může být jen fakt, že na počátku této aktivity byla obec, která fakticky vybudovala zázemí, nebyla ovšem tuto podnikatelskou aktivitu schopna zastřešit a realizovat. V současné době tedy dochází k exploataci místního zdroje,

jistému využití místní pracovní síly, nicméně přidanou hodnotu jako takovou tvoří firma sama pro sebe a navíc platí daně v místě, kde je firma registrována (Kyšice, viz NACE). Totéž ve své podstatě platí o dalších ekonomických subjektech (Hotel Kavka, Hotel Jizera, Skleněné kameny s.r.o.), které mají sídla mimo Liberecký kraj.

Tab. 36: Prioritní oblast č. 4 - Krajina a cestovní ruch

Prioritní oblast č. 4	Krajina a cestovní ruch
Priority	Zachování údržby krajiny
	Podpora využití krajiny a zvýšené úrovně služeb pro rozvoj turistiky
	Rozšíření období hlavní turistické sezóny

Zdroj: MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013). Vlastní zpracování.

Má-li být Malá Skála úspěšnou turistickou destinací, musí této prioritní oblasti věnovat mimořádnou pozornost, což se jí zejména v posledních letech daří. Díky tomu se podařilo přivést na Malou Skálu nové podnikatele a zájmové skupiny v oblasti cestovního ruchu, které např. vybudovali lanové centrum a půjčovnu lodí v rámci Žluté plovárny (Sundisk s.r.o.), budují cyklotrasu Greenway Jizera atp. Další rozvoj však bude záležet na tom, jak bude realizován nový územní plán, zda nový jez vytvoří podmínky pro další rozvoj vodních sportů a jak se bude dařit udržovat průtok a čistotu řeky Jizery. Všechny tyto podmínky by měly cílit k tomu, aby se podařilo rozšířit turistickou sezonu v rámci celého roku. Bez kvalitně zpracovaného plánu rozvoje a destinačního managementu to je však možné pouze omezeně. Stabilní směřování je jistější právě v případě uceleného a trvalejšího strategického přístupu.

Tab. 37: Prioritní oblast č. 5 - Získání a předání zkušeností

Prioritní oblast č. 5	Získání a předání zkušeností
Priority	Meziregionální spolupráce
	Poradenství a předání zkušeností

Zdroj: MAS Turnovsko – Integrovaná rozvojová strategie území (2007-2013). Vlastní zpracování.

Vzhledem k tomu, že maloskalská škola má dlouhodobou tradici a velmi slušnou úroveň (což dokazují výsledky SCIO testů – viz Základní a mateřská škola Malá Skála online 2013, které místní žáky řadí do lehkého nadprůměru a úspěšná přijetí na střední školy), využívají této školy též děti z přilehlých obcí, které do katastrálního území obce Malé Skály ani nepatří (Rakousy, Besedice, Koberovy, Vráta, Líšný atp.). Pod tíhou své velikosti a svého omezení Malá Skála hledá spolupráci v rámci širokého regionu, zejména pak s partnery v Turnově, Železném Brodě nebo třeba Jablonci nad Nisou. Tady se jedná zejména o vazby, které mají jistý historický základ, ale na druhou stranu obec usiluje o taková partnerství i mimo region, jež mohou přivést investory a posílit

tak ekonomicko-sociální postavení Malé Skály (příkladem je Schurter s.r.o.). Obec však hledá nové zkušenosti i v přeshraničním partnerství, např. s městem Moritzburg v Německu a s městem Swierzawa v Polsku.

Obr. 6: Mapa obcí MAS Turnovsko

Zdroj: MAS Turnovsko. Vlastní zpracování.

9 STRATEGIE ROZVOJE OBCE

V poslední části bakalářské práce bude vytvořena návrhová koncepce rozvoje obce, která bude mít za úkol shrnout a sjednotit oblasti dalšího možného vývoje a udat směr, jakým by se Malá Skála v následujících letech z hlediska svého plánování mohla vydat. Při vytváření návrhových opatření autor vychází prioritně z předešlé zevrubné analýzy společenského prostředí, jež ho upozornila na rozvojový potenciál a možná ohrožení obce, dále z prostudování jednotlivých strategických dokumentů, které určují směr a hranice dalšího možného růstu, a v neposlední řadě z jeho vlastních zkušeností a znalostí příkladového území, na které se snaží pohlížet jak z hlediska pozice nezávislého pozorovatele, tak i z pohledu místních občanů. V tomto směru autoru pomohly průběžné konzultace s Mgr. Bohumilem Finkem, jenž je ředitelem místní základní a mateřské školy, a dále je současným zastupitelem obce. K určení základních bodů a priorit, které autorovi otevírají možnosti a bariéry příkladového území, mu také pomohlo vytvoření komplexní SWOT analýzy (viz níže).

9.1 SWOT analýza Malé Skály

Silné stránky - S
silná historická vazba obyvatel k území
historické zázemí průmyslových činností v okolí
výhodná poloha vůči průmyslovým centrům (Železný Brod, Jablonec nad Nisou, Liberec)
mírný růst počtu ekonomických subjektů
významné přírodní zdroje (např. vodní – řeka Jizera)
přitažlivost pro cestovní ruch
přítomnost řady ojedinělých kulturně-historických památek dotvářejících krajinný ráz
atraktivní krajina a příroda
velikost a nárůst ubytovacích kapacit v cestovním ruchu
zvyšování přítomného obyvatelstva vlivem rekreace a cestovního ruchu
přitažlivost pro bydlení
pozice obce jako spádového centra
významná spolková činnost
rozvoj telekomunikačních služeb (internet, telefony)
dostatečné předškolní a základní vzdělání
síť škol a pestrá nabídka studijních možností v blízkém okolí
nadprůměrné podmínky pro sportovní vyžití
vynikající podmínky pro volnočasové aktivity
Slabé stránky - W
zánik velkých ekonomických subjektů a chátrajících objektů v okolí
úbytek pracovních příležitostí související s útlumem některých činností (textil, zemědělství, strojírenství, sklářství a bižuterie)
snižující se podíl vlastních příjmů a výnosů
závislost na zásobování

nedostatečně vyřešená spádovost obce
fyzicko-geografické bariéry – dopravní obslužnost
nedostatek parkovacích ploch v obci
minimum nových ploch pro bydlení a průmysl
nepropojená kanalizace
Příležitosti - O
vazby na okolní průmyslová města (Turnov, Železný Brod, Jablonec nad Nisou)
vazby na Německo (partnerská škola v Moritzburgu), Polsko (partnerská škola ve Swierzawě)
potenciál v různých oblastech cestovního ruchu
budování cyklotrasy Greenway Jizera
vybudování a zkvalitnění doprovodné infrastruktury pro cestovní ruch
zajištěná doprava dětí do školy z blízkého okolí (Koberovy, Rakousy, Líšný atd.)
podpora rozvoje spolků a sdružení
možnost čerpání prostředků z EU, popř. z dalších zdrojů
podpora drobného podnikání
Hrozby - T
chátrání památek
narušení krajinného rázu nevhodnou výstavbou a regulací řeky Jizery
nevyváženost mezi podmínkami ochrany životního prostředí a požadavky na rozvoj cestovního ruchu
úbytek a stárnutí obyvatel
další redukce tradičních průmyslových výroby (sklářská a bižuterní výroba)
úbytek vody v Jizeře a ve vodotečích
možná devastace krajiny a životního prostředí neregulovanými aktivitami cestovního ruchu
další nárůst podílu osob vyjíždějících za prací
pokračující stárnutí obyvatel

9.2 Hlavní vize

Obec Malá Skála chce být zelenou obcí s přitažlivou krajinou nabízející možnosti pro aktivní odpočinek v přírodě, klidným a bezpečným místem podporující dobré mezilidské vztahy a spokojený společenský život. Vyšší spokojenost občanů by měla být dosažena rozvojem možností a rekonstrukcí prostorů pro volnočasové aktivity, rozvojem cestovního ruchu a zlepšením infrastruktury obce včetně omezeného rozvoje nových oblastí pro bydlení. Dlouhodobou spoluprací a partnerstvím mezi veřejnou a neziskovou sférou, podnikatelskými subjekty a veřejností budou vytvořeny předpoklady kvalitního trávení volného času pro všechny skupiny místních obyvatel i návštěvníky obce a zajištěny příležitosti dostačujícího sportovního a kulturního vyžití. Malá Skála je obcí, která nemůže občanům kvůli své velikosti a finančním možnostem nabídnout všechny možné služby (zdravotní péče, sociální péče, školství atp.). Může však profitovat z výhodné geografické polohy mezi městy Turnov, Železný Brod, Jablonec nad Nisou a Liberec, které tyto chybějící služby poskytují a stát se tak atraktivním místem k životu a odpočinku s dostupnými službami.

Hlavním cílem je tedy na Malé Skále uchovat příjemné, bezpečné, plnohodnotné a zdravé místo k životu a bydlení. Kvalitní životní prostředí, čistá a nedotčená krajina, mnoho architektonických a historických památek, to je záruka obrovské přitažlivosti pro mladé rodiny s dětmi. Tomu pomůže i podpora drobného podnikání a místních služeb s řadou vzájemně prospěšných vazeb na své okolí s kvalitní péčí o mládež a seniory přesahující územní působnost obce. Malá Skála chce být stále vyhledávaným centrem rekreace a volnočasových aktivit pro okolní obce a města, ale taktéž i pro široké okolí a zahraniční turisty.

9.3 Návrhová strategie

Samotnou návrhovou strategii autor pro lepší uchopení a pochopení rozdělil do osmi základních bodů, a to především z důvodu, aby se jednotlivé prioritní oddíly vzájemně neprolínaly a byla tak vidět jejich určitá jedinečnost.

V prvním návrhovém oddílu se autor zabývá obyvatelstvem a bydlením. Život v obci není možné udržet bez rozvoje bytového fondu, který zajišťuje stabilizaci obce, dále poskytuje lidské rezervy, příliv nových občanů a přispívá ke zlepšení demografického potenciálu. Se zvýšením počtu obyvatel obce se stávají významnou položkou obecního rozpočtu zvýšené daňové příjmy obce. Nezbytným cílem je tedy nastartování rozvoje bytového fondu v obci a připravení pozemků pro však velmi omezenou zástavbu a to hned z několika důvodů – problémy s vyřešením vztahů s majiteli pozemků, stavební uzávěry v záplavových oblastech řeky Jizery, fyzicko-geografické bariéry a stupně ochrany přírody, které další možnou výstavbu značně omezují.

Ve druhém okruhu se autor věnuje problematice školství, zdravotnictví a sociálních služeb. Obec z důvodu své velikosti a finanční náročnosti nemůže občanům poskytovat všechny služby a komfort pro život v podobě existence všech základních služeb v místě bydliště. Roli tu tak hraje výhodná poloha vůči dalším městům, které chybějící služby na Malé Skále (vyšší vzdělání, specializované lékařství atp.) poskytují (Turnov, Železný Brod, Jablonec nad Nisou). Je ale potřeba, aby obec v rámci svých možností přispívala ke zvyšování schopnosti občanů uplatnit se na trhu práce a to zejména vytvářením podmínek pro další vzdělávání a osobnostní rozvoj. Velkým přínosem by také bylo poskytnutí pečovatelské služby v Penzionu pro seniory.

Jako třetí prioritu rozvoje obce autor uvádí podporu kultury a sportu. Společenský život v obci je důležitou součástí života každého občana na malé vesnici, jakou je právě i Malá Skála. Cílem obecního zastupitelstva by tedy mělo být vytvořit podmínky pro aktivní trávení volného času dětí i dospělých obyvatel obce. Důležitá je zejména podpora dětí a mládeže, a to zejména stálou údržbou kvalitních sportovišť a podporou stávajících zájmových spolků. Přímou i nepřímou formou proto musí být podporovány ty aktivity, které pomohou udržet a dále rozvíjet tradice společenského a kulturního dění v obci a které rozšíří nabídku příležitostí aktivního trávení volného času obyvatel. V zájmu obce tedy rovněž musí být snaha rozvíjet a modernizovat zařízení sportovního a volnočasového využití.

Ve čtvrtém prioritním oddíle přichází řeč na technickou infrastrukturu obce. Její úroveň v obci a potažmo v celém regionu je podmínkou dalšího sociálního a ekonomického rozvoje. V současné době je zásobování vodou a elektřinou v obci na uspokojivé úrovni. Bohužel v oblasti zásobování těchto životně důležitých surovin může obec spíše plnit roli vyjednavče, protože elektrické vedení a ani vodovod (VHS Turnov) není ve vlastnictví obce. V minulém desetiletí došlo k významné rekonstrukci a výstavby nových komunikací, také se podařilo vybudovat tolik potřebné samostatné vodovody a kanalizace v okrajových částech obce (Mukařov, Bobov, Zátorčí). V současné době však stávající stav komunikací a chodníků v obci není všude uspokojivý, v některých místech obce je dokonce nedostačující. Jedním z problémů je také neexistence jednotné kanalizace, na které se ovšem již dnes pracuje.

V pátém návrhovém oddílu se autor zabývá rozvojem cestovního ruchu v obci. Malá Skála je vyhledávaným turistickým a rekreačním střediskem, které je známé pro své obrovské množství přírodních krás a kulturního bohatství a leží v malebném údolí řeky Jizery. Proto ovšem leží i v chráněné krajinné oblasti České ráje, a platí tak pro ni některá omezená až svazující pravidla, která nesmějí jít proti zásadám a cílům ochrany životního prostředí. Rozvoj cestovního ruchu tak na Malé Skále musí vycházet ze zákonů a morálních úsudků, které nepůjdou do rozporu s pravidly ochrany přírody. S rozvojem cestovního ruchu přichází i rozvoj veřejných služeb, které jsou v obci na velmi slušné úrovni a tak k dalšímu postupu bude stačit tyto služby, jako je např. stravování či ubytování, na Malé Skále udržet. Po odchodu festivalu Benátské noci do blízkého Vesce u Liberce se v letošním roce budou snažit uchytit festivaly nové

(Festival Maloskalská noc a druhý ročník Festivalu Malá Skála). Pro image obce mohou v budoucnu sehrát významnou roli.

Další rozvojovou prioritou je podpora místního hospodářství. Ta je však stejně jako bydlení a cestovní ruch omezena prvky ochrany přírody. Je tedy potřeba stálá podpora vedení obce současným větším ekonomickým subjektům jako je Schurter s.r.o., Skleněné kameny s.r.o. či Vesety s.r.o. a dalším, které občanům Malé Skále a jejího blízkého okolí přinášejí pracovní místa i kapitál. Nemělo by se však zapomínat i na pomoc místním drobným zemědělcům, podnikatelům a řemeslníkům. Pro další rozvoj je nezbytné, aby se vyřešily majetkové poměry v obci a zpracoval nový územní plán, který by případně rozšířil průmyslové plochy na území obce. Toto rozšíření však může být s ohledem na stupně ochrany přírody a zátaras v záplavových územích jen velmi omezené.

Součástí sedmého okruhu je občanská vybavenost a veřejná správa. Jak již bylo zmíněno výše, obec z důvodu své velikosti a finanční náročnosti nemůže občanům poskytovat všechny služby v místě bydliště. Přesto může i v této oblasti najít možnosti ke zlepšení a rozvoji. Obec by se proto měla zaměřit na zlepšení komunikace a informovanosti mezi poskytovateli vybraných služeb a obcí. Mimo to by se měla snažit nadále rozvíjet spolupráci a komunikaci mezi občany a veřejnou sférou, zvýšit úroveň a kvalitu práce OÚ a posilovat image obce. Stále je potřeba podporovat osadní výbory přilehlých obcí, které upozorňují na místní problémy a může tak jednodušeji dojít k jejich nápravě. Pro další postupný rozvoj těchto odříznutých oblastí jako je např. Záborčí, Mukařov či Bobov to je naprosto nezbytné. Důležitou součástí je pak fungování v MAS Turnovsko a Mikroregionu Podkozákovo, které Malé Skále mohou poskytnout zviditelnění, ale i zapojení se do některých dotačních programů pro obnovu a další rozvoj venkova.

V posledním prioritním oddílu se pak autor zabývá problematikou životního prostředí. Cíl, trvale udržitelný rozvoj, představuje rovnováhu mezi sociální, ekonomickou a environmentální oblastí a je indikátorem kvality života obce. Při realizaci cílů musí být respektovány všechny jmenované oblasti a provázány tak, aby nedošlo k pouhé dílčí podpoře některé z uvedených oblastí. Životní prostředí je jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících život občanů i návštěvníků obce. Proto každá obec se musí kromě rozvojových projektů ohlížet i na udržení či hlavně zlepšení rozvoje

životního prostředí v obci. Jedním z obecních problémů v této oblasti, jak už již bylo zmíněno, je neexistence jednotné kanalizace, na které se ovšem již pracuje. Tato otázka se samozřejmě dotýká i středobodu obce, kterým je řeka Jizera a její ochrana.

1. Obyvatelstvo a bydlení

1.1 Rozvoj nových oblastí pro bydlení (Libentiny, Zákoutí, Bobov)

- 1.1.1 Vyřešení vztahů se současnými majiteli pozemků (stráž u Hotelu Kavka, plocha pod bývalou parketárnou ad.)
- 1.1.2 Vybudování infrastruktury pro nové rodinné domy
- 1.1.3 Zvýšení nabídky vhodných pozemků pro výstavbu rodinných domů
- 1.1.4 Hledání možností spoluúčasti obce při vybudování infrastruktury k případným nově postaveným domům
- 1.1.5 Podpora sekundárního bydlení v okrajových oblastech (Záborčí, Bobov, Želeč, Křížky, Podzámčí)

1.2 Podpora sdružování občanů

- 1.2.1 Podpora činnosti místních spolků, sdružení a zájmových kroužků
- 1.2.2 Rekonstrukce stávajícího hlavního sálu sokolovny

1.3 Vytvářet podpůrné prostředí pro poskytování veřejných služeb v obci a zvyšování jejich kvality

2. Školství, zdravotnictví a sociální služby

2.1 Školství

- 2.1.1 Pokračování postupné rekonstrukce budovy základní a mateřské školy (zlepšení energetické náročnosti)
- 2.1.2 Napomáhat vedení školy ve zkvalitňování výuky formou ekonomické podpory základních potřeb školy
- 2.1.3 Podpora přeshraniční spolupráce školy (Německo - Moritzburg, Polsko - Swierzawa) zajištěním pravidelných výměnných stáží učitelů a žáků
- 2.1.4 Podporovat smysluplné využití volného času dětí a mládeže (zejména pak vytvářením materiálních podmínek pro provozování mimoškolních aktivit – např. údržba sportovišť, zajištění kvalitních vedoucích kroužků, cvičitelů a trenérů)

- 2.1.5 Vytvořit školský vzdělávací program podporující výchovu k udržitelnému rozvoji a regionálnímu povědomí na bázi spolupráce s vedením obce s přihlédnutím k jejímu budoucímu rozvoji
- 2.1.6 Podpora dětských táborů a škol v přírodě pořádaných na Malé Skále a v blízkém okolí (Rakousy, Líšný)
- 2.2 Zdravotnictví
 - 2.2.1 Zajištění základní zdravotnické péče – praktický lékař pro děti a dospělé, zubní lékař
 - 2.2.2 Zajištění specializovaných lékařů (např. gynekolog, chirurg atp.) v obci alespoň na částečný úvazek
- 2.3 Sociální služby
 - 2.3.1 Podpora místního Penzionu pro seniory formou pravidelného navyšování rozpočtové položky alespoň v rozsahu inflace
 - 2.3.2 Zajištění pečovatelské služby pro uvedený penzion z rozpočtu obce

3. Kultura a sport

- 3.1 Podpora kultury
 - 3.1.1 Rekonstrukce stávajícího hlavního sálu sokolovny s cílem vytvoření důstojných podmínek pro pořádání kulturních a společenských akcí v obci
 - 3.1.2 Podpora kulturních akcí zajištěním vhodných prostor (např. v areálu sokolovny), pronájmem atraktivních pozemků ve vlastnictví obce, zajištěním pořadatelské služby, vyčleněním kvalitních parkovacích ploch atp.
 - 3.1.3 Soustavná péče o památkové objekty formou ekonomické spolupráce se soukromými subjekty, které tyto památky provozují (Pantheon, Vacardův mlýn, Boučkův statek ad.)
 - 3.1.4 Rozvoj místní knihovny
- 3.2 Podpora sportu
 - 3.2.1 Podporovat sportovní aktivity občanů a dětí v tradičních sportovních odvětvích a zapojením sportovních ikon (např. olympijský medailista Miroslav Šimek ve vodním slalomu)
 - 3.2.2 Údržba stávajících sportovních ploch v obci
 - 3.2.3 Rekonstrukce nefunkčního vleku u Hotelu Kavka

- 3.2.4 Vybudovat možnost koupání (např. ve spolupráci se Žlutou plovárnou)
- 3.2.5 Podpora místních sportovních týmů (např. fotbalových žáků, mladých tenistů a volejbalistů atp.)

4. Technická infrastruktura

4.1 Doprava

- 4.1.1 Oprava povrchu stávajících místních komunikací
- 4.1.2 Oprava povrchu stávajících chodníků a zlepšení ochrany chodců
- 4.1.3 Vypracování mostních prohlídek
- 4.1.4 Přemostění Jizery pro Vesetu s.r.o.
- 4.1.5 Budování cyklotrasy – Greenway Jizera

4.2 Vodní hospodářství

- 4.2.1 Revitalizace vodních toků
- 4.2.2 Rekonstrukce vodního jezu a „Ostrova“
- 4.2.3 Pokračování ve spolupráci s VHS Turnov

4.3 Rekonstrukce a propojení kanalizace

4.4 Dokončení přípojek pro plyn

4.5 Podporování rozvoje informačních technologií v obci – rozvoj internetu

4.6 Rozšíření nabídky přístupu k veřejnému internetu (např. v rámci zkvalitnění místní knihovny)

5. Cestovní ruch

5.1 Vytvářet podpůrné prostředí pro poskytování služeb v obci a zvyšování jejich kvality

- 5.1.1 Podpora nabídky stravování formou přístupu ke stravovacím jednotkám, jakožto vybudováním vhodných odstavných ploch pro automobily (Restaurace Pod Pantheonem, Pizařství Pietro Tomasso atd.)
- 5.1.2 Rozvoj služeb informačního centra směrem k návštěvníkům, kteří projíždějí obcí vhodnými marketingovými prostředky

5.2 Spolupracovat na tvorbě produktů cestovního ruchu s místními podnikateli a snažit se využívat potenciál regionu, zejména pak získáním finančních prostředků pro tvorbu marketingové kampaně

- 5.3 Výstavba naučné stezky a její vybavení potřebnými proprietami (odpočívadla, mapy, značení) pod záštitou obce s cílem přilákat další návštěvníky, jakožto sdělit zásadní informace o významných bodech v regionu
- 5.4 Rozvíjení přeshraniční spolupráce a navázat na již fungující spojení (Německo, Polsko – škola; Nizozemsko, Dánsko – aktivity místních podnikatelů)
- 5.5 Podpora nových festivalů (Maloskalská noc, Festival Malá Skála), které využijí kladné zkušenosti z pořádání Benátské noci a současně budou reflektovat úzká místa spojená s jejím pořádáním (celorepublikový věhlas BN na straně jedné, na straně druhé nedostatečná hygienické zázemí a problémy s parkováním, kempováním a bezpečností)
- 5.6 Potřeba pravidelné údržby, aktualizace a rozšiřování oficiálních internetových stránek obce
- 5.7 Podpora publikační činnosti a vhodné medializace obce

6. Místní hospodářství

- 6.1 Přilákání nových investorů a podnikatelů nalezením vhodných průmyslových zón/objektů
- 6.2 Optimální využívání obecního majetku - využití průmyslových ploch v obci a snaha o využití nevyužívaných ploch či budov v obci (např. bývalý autoservis na příjezdu od Jablonce nad Nisou)
- 6.3 Podpora místních podnikatelů, řemeslníků a obchodníků
 - 6.3.1 Podpora vzniku nových pracovních míst v obci zejména tím, že obec bude využívat možnost čerpání peněz z evropských fondů, grantů atp.
 - 6.3.2 Pravidelná setkání představitelů obce s místními podnikateli a občany, zapojení do realizace projektů a využití řady synergických efektů, které může znalost vzájemných potřeb přinést
- 6.4 Podpora místních drobných zemědělců především nabídkou nevyužitých ploch ve vlastnictví obce vhodných pro zemědělskou produkci (např. plocha pod bývalou parketárnou)

7. Občanská vybavenost a veřejná správa

- 7.1 Zvýšení bezpečnosti v obci (rozvoj kamerového systému na parkovištích)
- 7.2 Vyřešení spádovosti obce (např. posílením místní samosprávy, delegováním určitých pravomocí osadním výborům)
- 7.3 Vypracování nového územního plánu
- 7.4 Spolupráce s MAS Turnovsko – účasti v projektech (Obnova kulturního dědictví venkova; U nás je taky hezky), využívání dotací s cílem propojení jednotlivých oblastí pro rozvoj aktivního cestovního ruchu
- 7.5 Spolupráce s Mikroregionem Podkozákovo – účasti v projektech, využívání dotací a vzájemných synergií

8. Životní prostředí

- 8.1 Usilovat o zlepšení stavu přírody – kvalita vody v řece Jizeře, vybudování protihlukových bariér na průtahu obcí (silnice E65), podpora využití obnovitelných zdrojů při vytápění atp.
- 8.2 Podporovat třídění odpadu a ekologické formy likvidace odpadu
- 8.3 Revitalizace vodních toků ústících do řeky Jizery (Vranský, Frýdštejnský a Mukařovský potok)
- 8.4 Zadržování dešťových vod v krajině
- 8.5 Péče o vzhled obce a veřejnou zeleň
- 8.6 Spolupráce s CHKO Český ráj při udržování tradičního rázu krajiny a ochraně vzácných rostlin a živočichů
- 8.7 Působit na obyvatele a majitele pozemků ve snaze zajistit krajinu v kulturním stavu
- 8.8 Podporovat místní spolky včelařů, myslivců a rybářů
- 8.9 Působit a vychovávat mladé lidi v oblasti obnovy venkova a podporovat aktivity směřující k uchování a rozvíjení tradic na bázi spolupráce s vedením obce s přihlédnutím k jejímu budoucímu rozvoji

10 ZÁVĚR

V této bakalářské práci byly řešeny možnosti regionálního rozvoje obce Malá Skála. Na základě poznatků, které autor získal před a v průběhu zpracování bakalářské práce, se dá s klidem říct, že Malá Skála a její blízké okolí je jednou z nejvýznamnějších lokalit cestovního ruchu v celém Libereckém kraji. S cílem vyzdvihnout obrovský potenciál obce si autor předeslal dva základní předpoklady možného regionálního rozvoje obce, které vyslovil v úvodu práce. Tím prvním bylo zaměření Malé Skály směrem k vysokému potenciálu cestovního ruchu a k místu umožňující kvalitní společenský rozvoj občanů obce. Druhou hypotézu autor založil stejně jako v první variantě na rozvoji cestovního ruchu a dále na rozvoji podnikatelského prostředí. Tato bakalářská práce však vzniká v době, kdy je ekonomika České republiky zasažena druhou vlnou recese a tradiční průmysl (textilní, bižuterní, sklářský) trpí důsledky tohoto poklesu ještě výrazněji. Za této situace se jeví prognózování vývoje podnikatelských aktivit v obci, které jsou vesměs navázány na shora uvedený tradiční průmysl, relativně obtížné. Pokud se tedy vezmou v úvahu faktory, které byly analyzovány v této bakalářské práci včetně potenciálních omezení dalšího rozvoje podnikatelských aktivit v obci a dlouhodobý odklon od tradičních průmyslových oborů, jež po odeznění recese ještě zeslábnou, je zřetelné, že objektivní volbou pro obec bude předpoklad první. Nicméně to však neznamená, že by Malá Skála měla rezignovat na rozvoj podnikatelských aktivit, ale měla by se dlouhodobě zaměřit na posilování takových aktivit, které budou navázány na aktivní cestovní ruch a budou výrazně stimulovat sektor služeb, jež budou současně konzumovat i občané Malé Skály. Zájem ze strany turistů je o tuto oblast obrovský, nicméně je potřeba, aby turistický ruch byl v souladu s krajinnou stabilitou a především s ochranou nejcennějších přírodních lokalit a kulturních památek v příkladovém území. Žádoucí je tedy prevence a eliminace případných negativních jevů a vlivů lidského působení.

Zpracování odborné bakalářské práce, zabývající se možnostmi regionálního rozvoje obce Malá Skála, bylo pro autora velice přínosné a poučné. I přesto, že o příkladovém území měl již dříve všestranný a podrobný přehled, podařilo se mu dále získat velké množství cenných a důležitých informací a zkušeností o regionu, kterého si velmi váží a které má rád. A i proto mu záleží na jeho zachování a na jeho udržitelném rozvoji. Autor by si tedy přál, aby i následující generace měla možnost poznat krásné místo, jakým Malá Skála bezpochyby je, alespoň v takové podobě, jako máme dnes my.

SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY

- 1) BINEK, J. a kol. (2007). Venkovský prostor a jeho oživení. Brno, 2007. 137 s. ISBN: 80-251-19-5
- 2) Dojíždka za prací a do škol v Libereckém kraji. Liberec: Český statistický úřad, 2004. 167 s. ISBN: 80-250-0942-4
- 3) HAMPL, M. (2001). Regionální vývoj: Specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Praha: PFF UK, 2002. 328 s. ISBN: 8090268668
- 4) Historický lexikon obcí ČR 1869-2005. Praha: Český statistický úřad, 2006. 760 s. ISBN: 80-250-1310-3
- 5) Kronika Malá Skála. Malá Skála: Věra Bucharová, 1817-2013. Nepublikováno, uložena na obecním úřadě.
- 6) KÜHN, P. (2006). Geologické zajímavosti Libereckého kraje. Liberecký kraj, 2006. 120 s. ISBN: 80-239-6366-X
- 7) MACKOVČIN, P., SEDLÁČEK, M., KUNCOVÁ, J. (eds.) (2002). Chráněná území ČR. III., Liberecko. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2002. 331 s. ISBN: 80-86064-43-3
- 8) MARYŠKO (2013). Průběžné rozhovory s Mgr. Bohumile Finkem – ředitel ZŠ a MŠ Malá Skála, zastupitel obce (listopad 2012 – duben 2013)
- 9) MODRÝ, M., SÝKOROVÁ, J. (2004). Maloplošná chráněná území Libereckého kraje. Liberecký kraj, 2004.
- 10) QUITT, E. Klimatické oblasti Československa. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. 73 s.
- 11) Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850-2001. Liberec: Český statistický úřad, 2003. 195 s. (zpracoval Krajská reprezentace Liberec). ISBN: 80-250-0661-1
- 12) TOMÁŠEK, M. (2007). Půdy České republiky. Česká geologická služba, Praha, 2007.

13) TOUŠEK, V., KUNC, J. a kol. (2008). Ekonomická a sociální geografie. Plzeň, 2008. 411 s.

STRATEGICKÉ A ROZVOJOVÉ DOKUMENTY

Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., 2005, s. 113

Integrovaná rozvojová strategie MAS Turnovsko 2007-2013. Turnov, 2007, s. 33

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Praha, MŽP 2010, s. 96. ISBN: 978-80-7212-536-4

WEBOVÉ ZDROJE

1) Administrativní registr ekonomických subjektů [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z http://wwwinfo.mfer.cz/ares/ares_es.html.cz/

2) Baumatic ČR s.r.o. [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://baumatic.cz/>

3) Boučkův statek [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://bouckuvstatek.cz/>

4) Celostátní sčítání dopravy 2010 [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://scitani2010.rsd.cz/>

5) Český hydrometeorologický úřad [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://chmi.cz/>

6) Český statistický úřad [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://czso.cz/>

7) Evidenční list hlásného profilu č. 71 řeky Jizery [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z http://hydro.chmi.cz/hpps/hpps_prfbk_detail.php?seq=307032/

8) Geopark Český ráj [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://geoparkceskyraj.cz/>

9) Kino Androvna [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://androvna.cz/>

10) Malá Skála [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://mala-skala.cz/>

- 11) MAS Turnovsko [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://masturnovsko.eu/>
- 12) Povodňový portál Libereckého kraje [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/dpp/>
- 13) Přehled cen zemního plynu [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://tzb-info.cz/prehled-cen-zemniho-plynu/>
- 14) Ředitelství silnic a dálnic [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://rsd.cz/>
- 15) Sčítání lidu, domů a bytů 2011 [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://scitani.cz/>
- 16) Skleněné kameny s.r.o. [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://glass-stones.cz/>
- 17) Schurter s.r.o. [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://schurter.cz/>
- 18) Veseta s.r.o. [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://bonny-drink.cz/>
- 19) Vodní plochy a rybářství v Libereckém kraji [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://geoportal.kraj-lbc.cz/rybniky/>
- 20) Znak Malá Skála [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://znakms.cz/cz/>
- 21) Základní a mateřská škola Malá Skála [online]. [vid. 3. 4. 2013]. Dostupné z <http://zsmalaskala.cz/>